

ἀνθισθὲν τοὺς συνέπεσέ με τίς ἰσχυρότερες ἐκλάμψεις τοῦ πολιτισμοῦ μας. Μόνο λοιπὸν μέσα στοὺς κόλπους τῆς ξαναναστημένης γνήσιας νεοελληνικῆς χωρικῆς καὶ ἀστικῆς Κοινότητος μπορεῖ ν' ἀνθίσουν ξανά καὶ νὰ συντεθοῦν στὴ νέα μορφή τους τὰ ζώπυρά μας. Σ' αὐτὸν μόνον ποικίλο καὶ διαφορικώτατο, ἀπὸ τοπεῖο σὲ τοπεῖο, χῶρα τῶν κογχῶν μας μποροῦν νὰ χαλκευτοῦν τὰ νεοελληνικά πρότυπα ὁλοκληρωμένων ἀνθρώπων, στίς ἀναρίθμητες ποικιλίες τους. Σ' αὐτὲς τίς κόγχες ὁ ἀνθρώποφάγος ἐγωϊσμός θὰ μεταβληθεῖ σὲ ὄρθιο, σεμνὸ καὶ τίμιον ἀτομισμὸ τὸ νόημα τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ ἀναρχικὴ ἐξαθλίωση πού εἶναι σήμερα, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Δυτικῆς ἀντίληψης, πρόσφορη σὲ κάθε Δεσποτισμὸ, θὰ γίνῃ ἡ πειθαρχικὴ ἐντάξη σὲ θεσμοὺς πού ἐπι-

βάλλει ἡ θέληση τῆς Κοινοτικῆς ομάδας, προσαρμοσμένους στίς ἀνάγκες τῆς συμβίωσης καὶ τῆς γεωοικονομικῆς ἐπιταγῆς. Τέλος, σ' αὐτὲς καὶ μόνον τίς κόγχες με τοὺς γηγενεῖς κοινοτικούς θεσμοὺς εἶναι δυνατὴ ἡ ἀσκησιμὴ τῆς μέγιστης ἀρετῆς τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους: τῆς ἐλεύθερης ἰσορροπίας τῶν ζώπυρων τοῦ ἀνθρώπου, ἀρετῆς πού τὸν ἀνεβάζει στὸ ψηλότερο σκαλί τῆς ἐξέλιξης τοῦ εἶδους, ἀλλὰ κι' εὐκόλα μπορεῖ νὰ τὸν ρίξει σ' ἀπροσμέτρητη φαυλότητα, τόσο γνῶριμὴ μας σήμερα.

Ἐκρίνα ἀπαραίτητη τὴν κάπως μακριὰ παρένθεση τῶν Ἔστιων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ζωϊσμοῦ γιὰ νὰ μπορέσω μ' αὐτὸ τὸν προῖδεασμὸ νὰ ἐντάξω, μέσα στὰ ἔως τώρα διαμορφωμένα νεοελληνικά πλαίσια τῆ Σικελιανικῆς ἐποπτείας.

Γ'

Ἡ ΣΙΚΕΛΙΑΝΙΚΗ ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΔΕΑ

Εἶχε σ' ὅλο τὸ πλάτος τῆς λαμπαδιάσει ἡ Γιάννοπουλικὴ φλόγα προσπαθώντας ν' ἀναλυῶσαι τίς ἐπικαθισμένες στὰ ζώπυρα τῶν Ἑλλήνων Δυτικὲς σκουριές, ὅταν ἀγνισμένος ὡς τὰ τρίςβαθα, ἀπὸ τὸ ρῦπο τῆς χαύνωσης, ξεπετάχτηκε μεσαθέτης, σὰ νὰ τὸν γέννησε ἡ ἑλληνικὴ μας γῆ, δροσερὸς λυγεροπάτης, ὠραῖος, ὁ Ἄγγελος Σικελιανὸς με τὸν «Ἀλαφροῖσκιωτό» του (1907),

Πρωτόνοιωστη δροσιὰ ἀναδίνονταν ἀπὸ τὸ ποιητικὸν αὐτὸ ἔργο, ἕνας περίεργος δυναμισμός, δωρικὸς, λυγερός, ἡλιοπερίχυτος, μιὰ γαλήνη πού δίνει στὸν ἀνθρώπο μόνον ἡ βεβαιότητά του πὼς ἀτόφια ἡ αἰσθαντικότητά του βρίσκεται σ' ἐργήγορη μέσα σὲ σῶμα πού χαίρεται τὴ ζωντανία του. Αὐτὰ τὰ ποιήματα, με τὴ λαμπερὴ καὶ λεία, σὰ βότσαλο σ' ἀκρογιαλιά, λέξη τους δουλεμένη ἀπὸ πανάρχαια εἰδωλολατρικὰ κύματα, ξένη τελείως πρὸς ὅ,τι, μέχρι τότε, θεωροῦνταν ποιητικὴ γλῶσσα, καὶ με τὸν ψυχικὸ κραδασμὸ πού προκαλοῦσεν ἡ νηφαλλία ἑξαρσὴ τους, δυσάρεστη στίς ὠχρὲς καὶ ἐτοιμόροπες, ἀπ' τὸν διαλυτικὸ ρωμαντισμὸ, με τοὺς κούφιους ρητορικοὺς γαλβανισμούς του, ὑπάρξεις, ξεσήκωσαν ἕνα βουερό κύμα ἐκπληξης. Λιγостоὶ ἀπ' τοὺς ληθαργισμένους τοῦ καιροῦ του καμώθηκαν πὼς ἔνοιωσαν τὸ μήνυμα πού κόμιζεν ὁ νέος ποιητὴς καὶ βουλώνοντας τ' αὐτιά τους, νὰ μὴν ἀκοῦν τὰ λόγια τους, παινέσαν μ' ἐνθουσιασμὸ τὴν προσφορά του. Ὅλοι οἱ ἄλλοι, ὀλότελα ἀφανισμένοι ἀπ' τίς σκουριές, τὴν ἀπόρριξαν δικαιολογημένα, σὰν ἀκατανόητη καὶ ἀντιποιητικὴ! Τί ἦταν τὸ μήνυμα, τὸ τόσο ζωντανὸ καὶ

με μεταξένιο χιτῶνα πλούσια ντυμένο, πού, μᾶς ἔρχονταν; Ἦταν ἡ θαυμάσια παρουσία μιᾶς ὑπαρξῆς συνυφασμένης με τὴ ζῶσα μητέρα ἑλληνικὴ Φύση, πού ἔχοντας ἐξανθισμένα, σ' ὅλη τους τὴν ὄρμη, τὰ ζώπυρά της, ἀνάσαινε στὸν αἰθέρα τῆς ζωικῆς λευτεριάς, ἀμόλευτη ἀπ' τίς καταχνιές τοῦ δισταγμοῦ καὶ τὰ τρεμοπατήματα τῆς στοχαστικῆς νωθρότητας. Ἦταν ἡ παρουσία μιᾶς καθαυτὸ ἑλληνικῆς ὑπαρξῆς πού ἂν μποροῦσε νὰ πάει σὲ συνάντηση τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ μας καὶ δίνοντας φιλικὰ τὸ χέρι νὰ σταθεῖ σιμά τους, γιὰτὶ ἔβγαίνε ἀπ' τὴν ἴδια δική τους γῆ θ' ἀναγνωρίζονταν σὰν τ' ὠραιότερο δείγμα τοῦ ἑαυτοῦ τους.

Μπορεῖ ὅμως τὸ ἀρχαῖο ροῦχο πού τὸ θαυμάσιο σῶμα τῆς παρουσίας φοροῦσε, νὰ μπόδιζε τὴν ἀμεση φιλικὴ ἐκδήλωση ἢ ν' ἀπομάκρυνε ἀκόμη τὸ λαό, τὸ συνηθισμένο στὸ δικό του ροῦχο. Τὸ αἰεζω λαϊκὸ ἐνστιχτό, ὀργώνοντας ὑποσυνείδητα γιὰ τὴν ἀνασύνθεση νέας μορφῆς ἀπορρίχνει κάθε τι πού θὰ τοῦδινε καὶ τὴν ὑποψία ἔστω πὼς μποροῦσε νὰ τὸ λοξοδρομήσει ἀπ' τὴ φλογερὴ του λαχτάρα δημιουργίας. Ἡ λαχτάρα αὐτὴ ἂν καὶ βαδίζει στὸν ὀλέθριο δρόμο πού θὰ τὸν φέρει σὲ βάραθρο δὲν παύει νὰ εἶναι λαχτάρα. Ἔτσι ἀπὸ τὴν πρώτη κιάλας ἐκδήλωσή του ὑψώθηκαν ὀλόγουρά του βλοσυροὶ ἐχθροὶ μ' ὅλα τὰ δπλα πού ὁ δυτικὸς ἐκμαυλισμός τοὺς εἶχεν ἀρματώσει, τὴ νωθρότητα, τὴν ἀγνοία, τὴν κακολογία, τὴν κακεντρέχεια, τὸ μῖσος. Εἶν' ἀλήθεια πὼς ἡ φουστὰνέλλα καὶ τὸ σιγκοῦνι εἶναι μιὰ παραλλαγή τοῦ χιτῶνα καὶ τοῦ ἱμάτιου, ἀλλὰ ὁ λαὸς ἀκολουθώντας τοὺς φραγκο-

μαθημένους φόρεσε τὰ Γαλατικά βρακιά καὶ νεκροντύθηκε με τοὺς συρμούς πού κόμιζεν ἡ Δύση, ἀποχαυνώνοντάς τον.

Ἦτρέπεται πιά νὰ γδυθεῖ, ἐκτός ἂν ἡ Ἀφέντρα του τὸ θελήσει. Σὰν στοχάζεται κανεὶς ὅτι καὶ σήμερα ἀκόμη, ὕστερ' ἀπ' τὶς ἀπανωτὲς προσπάθειες τῶν Φωτιστῶν, τὸ ἄθροισμα τῶν Ἑλλήνων βαδίζει με Δυτικὲς παρῶπιδες στὰ μάτια, νοιώθει με ἀπόγνωση τὸ λόγο πού ἡ Σικελιανικὴ ποιητικὴ προσφορὰ ἔπεσε τότε στὸ κενό. Ἐνῶ μιά μόλις γενεὰ πρὶν, ἡ ρωμαντικὴ Δυτικὴ κενολογία, διαλυτικὴ τῶν ζωπύρων τοῦ ἀνθρώπου, ξεσῆκωνέ τέτια μανία ἐνθουσιασμοῦ πού δὲν ἄφησε τρίχα στὴν κεφαλή τοῦ νεκροῦ ποιητῆ τῆς Ἀχιλλέα Παράσχου. Ἡ Δυτικὴ σκουριά προχωρημένη ἀνησυχαστικὰ στὶς πόλεις, ἀπειλεῖ με ἀφανισμό καὶ τὸ λαὸ τῶν χωριῶν. Ἐπιδημικὴ ἀρρώστεια πού ἔρχεται ντυμένη στὸ πλαγερὸ μαγνάδι τῆς δημιουργικῆς προόδου, δὲν ξεριζώνεται οὔτε καὶ στὶς ψηλότερες ἀκόμη στιγμὲς τοῦ λαοῦ μας, ὅταν ξυπνημένα τὰ ζωπυρά του τὸν φέρνουν σὲ κοσμοϊστορικὰ κατορθώματα. Λουφάξει γιὰ λίγο κι' ὕστερα μόλις ἐλαττωθεῖ ἡ ὄρμη τῶν ζωπύρων ξαναφουντώνει πιά καταστρεπτικὴ. Ἡ πρόσφατὴ ἱστορία μας τὸ διαπιστώνει. Ὁ ψυχοπνευματικὸς ὄργασμός μας, γιὰ τὸ τοῦ λείπει ἡ συνειδητὴ στέρεη σύνθεση τῶν ζωπύρων του, δὲν ἀντιδρᾷ καὶ ὑποκύπτει. Τὰ ὑστερινὰ ποιητικὰ ἔργα τοῦ Σικελιανοῦ, ἀπομονωμένου σὲ στενώτατο κύκλο ἀνθρώπων πού οἱ περισσότεροὶ ὑποκρίνονται πῶς τὸν θαυμάζουν, δὲν ἔχουν παρὰ ἐλάχιστην ἀπήχηση στὸ ἑλληνικὸ κοινό, μ' ὄλο πού στὰ τέσσερα τομῖδια τοῦ «Πρόλογος στὴ ζωὴ» (1915 - 1917), περιγράφει με θαυμαστὲς εἰκόνες, κάπως πληθωρικὰ ριγμένες, ὥστε νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἀμεση προσδοχὴ τοῦ νοήματος, στιγμὲς τῆς γνήσιας ζωῆς τοῦ λαοῦ μας, ἀριστοτεχνικὰ συνταιριασμένες με τὴν ἀρχαία ζωὴ. Πιστεύω ὅτι, αὐτὸ τὸ συνταίριασμα τῶν δύο διαφορετικῶν μορφῶν ζωῆς, εἶναι ἡ αἰτία πού ἐμποδίζει τὴν ἐπικοινωνία του με τὸ μεγάλο κοινό. Εἶν' ἀλήθεια ὅτι ἀπὸ ψηλότερη σκοπιὰ ἐποπτεύοντας τὴν ἑλληνικὴ ζωὴ ὁ ποιητὴς, θεωροῦσε φυσικὸ καὶ νόμιμο τὸ συνταίριασμα ὄλων τῶν ἐποχῶν σὲναν αἰθέρα αἰωνιότητος, καθὼς κάπου τὸ διατυπώνει, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ στοχαστεῖ ὅτι ἡ προσφορὰ του δίνοντιαν σὲ ἀνθρώπους βασανισμένους ἀπὸ ἐσωτερικὴ πάλη μεταξὺ τοῦ γνήσιου ἑαυτοῦ τους καὶ τῆς ξενικῆς πνευματικῆς ἐπίδρασης πού τόσο συχνὰ τὸν ξεστρατίζει. Ἄν ὁ σημερινὸς Ἕλληνας, πού δὲ μπορεῖ οὔτε καὶ πρέπει, νὰ βλέπει τὸν ἑαυτό του μ' ἀρχαιοπρεπὴ μορφή, δὲ συνθέσει τὴ νέα μορφή του πέρα ἀπὸ τὴν ἀρχαία καὶ τὴ Δυτικὴ, δὲν πρόκειται νὰ φτάσει στὸν προορισμό του, πού εἶναι ἡ δημιουργία τῆς νέας του καλ-

λιέργειας. Μέσα ἀπὸ τὸ σήμερα, εἶν' ἀνάγκη ν' ἀναδυθεῖ φωτισμένη ὀλοκληρωτικὰ γιὰ νάνασυντεθεῖ ἡ νεοελληνικὴ πλέρια ὄντοτητα. Κάθε ψυχοπνευματικὸν ἐγὼ ἔχει τὶς ρίζες, καὶ κατὰ συνέπεια τοὺς χυμούς του, στὸ παρελθόν, ἀλλὰ οἱ χωροχρονικὲς συνθήκες πού θὰ συναντήσῃ στὸ μέγαλωμά του θὰ καθορίσουν τὴ νέα του μορφή καὶ καρποφορία. Ἡ ἀδιαφορία στὸ βασικόν αὐτὸ ἀξίωμα προδικάζει τὴν τύχη κάθε βιωτικῆς προσπάθειας. Ἡ τεράστια ἐργασία τοῦ Πλήθωνα Γεμιστοῦ, πού στενὰ συγγενεῦει με τὴ Σικελιανικὴ, σ' αὐτὸ τὸν ὕφαλο τῆς νεοελληνικῆς θάλασσης ναύαγησε. Μετὰ τὸν «Πρόλογο στὴ Ζωὴ» ἐξακολουθεῖ ἡ πλούσια παραγωγή τοῦ Σικελιανοῦ με τὸ «Μήτηρ θεοῦ» καὶ τὸ «Πάσχα τῶν Ἑλλήνων» πού σημειώνουν στροφή πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ἀντίληψη, ὅπως διαμορφώθηκε μέσα στὰ πλαίσια τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας καὶ κυφοροῦνται τὰ σπέρματα τῆς σειρᾶς τῶν τραγωδιῶν του πάνω σὲ ἀρχαίους καὶ Βυζαντινοὺς μύθους. Ἄλλ' ἀκόμη, εἴμαστε πιά στὶς παραμονὲς τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, δὲν ἔχει ξυπνήσει μέσα του ἡ ἀνάγκη νὰ στυλωθεῖ κατέναντι στὸ ρέμα τῆς Δυτικῆς ἐπίδρασης πού παρασέρνει τὸ λαὸ μας, παρ' ὅλες τὶς ἀνατάσεις καὶ τὰ ἐπιτεύγματά του, κάθε πού θὰ βρεῖ εὐκαιρία, στὸν δλεθρο. Καὶ νὰ τώρα με ὑπόγειους κραδασμούς πού προσημαίνεται ὀλόγυρά του ὁ ἐπικείμενος τρομερὸς σεισμός. Παραμερίζοντας προσωρινὰ τὴν ποιητικὴ δημιουργία, ἀποφασίζει με τὸ «ἀνοιχτὸ ὑπόμνημα στὴ Μεγαλειότητά του» (1922) τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνο, νὰ ὑποδείξει τρόπους ὄχι μόνο γλυτωμοῦ ἀπ' τὸν δλεθρο μὰ καὶ νὰ χαράξει τὴν πορεία πού θάπρεπε ν' ἀκολουθήσει ἡ Ἑλλάδα γιὰ νὰ ὀλοκληρώσει τὴν μεγάλη στὸν κόσμον ἀποστολή τῆς.

Πορεία πολιτικὴ ἐμπλουτισμένη με τοὺς θησαυροὺς πού περικλείνει ἡ ἑλληνικὴ ὑπόσταση, θησαυροὺς κουβαλημένους στὸ αἷμα τῆς ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια.

Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα, ἀφήνοντας τὴν ἐξέταση τοῦ ποιητικοῦ τοῦ ἔργου, πού θὰ περιμένει ἀναγκαστικὰ τὴν ὥρα τοῦ θειρισμοῦ τῆς νέας γνήσιας καρποφορίας τῶν νεοελλήνων, ὅποτε καὶ ἂν αὐτὴ ἔρθῃ, γιὰ νὰ ξεχύσει στὰ πνεύματα τὴν ἀναμφίβολη, ἀπὸ σήμερα ἀκόμη γιὰ δσους εἶναι σὲ θέση νὰ ὑψωθοῦν ὡς αὐτὴ, γοητεία τῆς, θὰ ἀσχοληθῶ ἀποκλειστικὰ με τὴν ἐργασία τοῦ Σικελιανοῦ σὰν ὀδηγητῆ-Φωτιστῆ τῆς γνήσιας ἑλληνικῆς βιοθεωρίας μας. Τὸ «ὑπόμνημα στὴ Μεγαλειότητά του», πρώτη ὀδηγητικὴ ἐκδήλωσή του, περιέχει πολλὰ σπέρματα τῆς μελλοντικῆς τοῦ πνευματικῆς ἀρτίωσης καὶ μιά πολιτικὴν ὑπόδειξη ἐξαιρετικῆς σημασίας. Ὑποδειχνεὶ στὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνο τὴν

ἀνάγκη νὰ τερματισθεῖ ὁ Μικρασιατικὸς πόλεμος μὲ μιά του ἀνεπάντεχη γιὰ τὴν Δύση καὶ ἀποφασιστικὰ καθοριστικὴ τῆς ἑλληνικῆς Ἠγεσίας στοὺς Ἀνατολικοὺς λαοὺς, χειρονομία, ποὺ θὰ ἐπισφάγιζε «τὴ θερμὴ καὶ τίμια ἔνωσή μας μὲ τοὺς ἴδιους μας ἐχθροὺς τοὺς Τούρκους». Τὴν ἀφεύγα-τη ἀνάγκη αὐτῆς τῆς χειρονομίας, ἐκμαιεῦει μὲ μιά σειρά βαθυστόχαστων συλλογισμῶν ποὺ ἀγκαλιάζουν, καθὼς λεπτομερειακὰ ἀραδιάζονται, σημαντικὸ μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ γίνεσθαι. Ἡ Ἑλλάδα ὑψώνοντας ὀλόκληρο τὸ ἀνάστημά της ἐναντία στὴ Δύση γιγαντωμένο ἀπὸ τὴν ἀκατάβλητη δύναμη τῶν ὀριστικὰ ξυπνημένων πανάρχαιων ζωπύρων τοῦ λαοῦ της μὲ ὁμόθυμη συναίνεση καὶ πάγκοινη ἑλληνικὴ ἰαχή, ξανάφερε στὴ γῆ του τὸ Βασιλεῖα Κωνσταντῖνο, διωγμένον ἀπ'τὸν Ἑλ.Βενιζέλο. Ἡ ἀίγλη καὶ ἡ σημασία τῆς ἀσύγκριτης στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου ἱερῆς αὐτῆς στιγμῆς εἶναι φανερές. «Σημειώνει ἡ πράξη αὐτὴ μίαν ἀναγέννηση, μιά πλέρια ἐπιστροφή στὸ γνήσιον Ἐθλο, γιατί τονισμένη στὴ διαπασῶν τῶν ἐνεργειῶν της ἡ φυλὴ μας, ἐλευθέρωνε ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ψυχικῆς μας πείρας γιὰ νὰ ρυθμισθοῦνε ἀνάμεσα στὸ πλῆθος τῶν συγκρούσεων ἀπὸ τὴν πρωτόγονη ἐλευθερία ποὺ περιμένε ἀδηλὴ στὸ κέντρο τῆς συνείδησης τοῦ καθενός» Τὴν ἡμέρα τοῦ γυρισμοῦ του «ἡ Ἑλλάδα εἶχε χωρίσει ὀριστικὰ ἀπ' τὴ Δύση καὶ τὸ ζωντανό της σκάφος παραιτώντας τὴν ἀχτὴ ὅπου τ'ὄχανε δεσμεύσει τόσο αἰῶνες, ἔπλεε φορτωμένον ὄλο μ' ἐντολὰς πρωτότυπες καὶ εὐθύνες, πρὸς μίαν ἄλλη θεῖα θερμότερη ἀχτὴ. Τὴ μέρα αὐτὴ ἡ Ἑλλάδα εἶχε νικήσει τὸν ἑαυτὸ της, εἶχε ξεπεράσει ὀλόκληρο τὸ παρελθόν της καὶ τριγύρω της λαμποκοποῦσε δίχως νέφος πάθους, ἡ καθάρια καὶ μεγάλη ἱστορικὴ της Μοῖρα, ὅπου κλειέται ἀκέρια σὲ μιά μόνη λέξη ΑΝΑΤΟΛΗ»— Μὲ τὴν ἀπροσδόκητη αὐτὴ στροφή τῆς Ἑλλάδας γιὰ νὰ τεθεῖ ἐπὶ κεφαλῆς ὀλόκληρης τῆς Ἀνατολῆς ἐναντία στὴν Δύση, ποὺ ὑπόδειχνε ὁ Σικελιανός, ὄλος μιά φλόγα γοργὰ δυναμωμένη ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς πραγμάτωσης τόσο τεράστιου σκοποῦ, θ' ἀρχίζε μιά «νέα γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἱστορία, ποὺ θὰ κήρυττε τὴ ρῆξή μὲ τὸ παρελθόν της, θ' ἀποκάλυπτεν αἰφνίδια στὴν κατάπληκτη ματιὰ τῆς Δύσης, ὅπου τόσο τρόμαζε τὸ γυρισμό Του (τοῦ Βασιλεῖα Κωνσταντίνου ποὺ σ' αὐτὸν ἀπευθύνεται τὸ ὑπόμνημα) τὴν ἀσύγνωστη ἠθικὴ μικρότητά της, ἀντιμέτωπη στὸ αἰώνιων ὀριζόντων μεγαλεῖο μιάς ἀπόλυτα ἠθικῆς ἀπόφασής Του κι ἐντολῆς».

Αὐτὴ ἡ στροφή πρὸς τὴν Ἀνατολὴ ποὺ θὰ ἐγκαινιάζονταν τὴ στιγμὴ τῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας μας μὲ τοὺς Τούρκους, θὰ πολλαπλασίαζε τὸ σφυγμὸ τῆς ἱστορίας

σὲ βαθμὸν ἀφάνταστο καὶ νέο καὶ θὰ προκαλοῦσε τὴν ἐξανάσταση τοῦ κόσμου ἀπ' τὴν κοιλάδα τοῦ θανάτου ὅπου τὸν ἐκλείνει ἡ Δύση, τὴν ἀνάληψη ὄλου τοῦ πλανήτη σ' ἓνα φῶς ἀπείρου δημιουργίας, ἠρωϊσμοῦ, χαρᾶς» Κι ἐνῶ ἡ ἐντολὴ ποὺ περιέχονταν στὴν ψῆφο τοῦ λαοῦ μας γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ Βασιλεῖα, ριγμένη πεισματικὰ καὶ χωρὶς φόβο, μπρὸς στὴν ἀπειλὴ τῆς πάνοπλης Δύσης, ἦταν ρητὴ καὶ ἐξαστερη «εἰρήνη καὶ Βασιλεῖα Κωνσταντίνος», «τί ἀκολούθησε τὸ θεῖο αὐτὸν ἀγῶνα καὶ τὴν κατηγορηματικὴ ἐτυμηγορία τοῦ λαοῦ, γιὰ τὴ ριζικὴν ἀπόσχιση του, ἀπο τὸ πρόσφατον ἐκεῖνο παρελθόν του κι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ προσπαθοῦσαν νὰ ξανασυνθέσουν τὸ ἀνυπόταχτο καὶ γνήσιον ἐνστιχτό του, πρὸς τὸ παρελθόν αὐτό; Μιά ταπεινὴ μιμητικὴ προσαρμογὴ στὴν ἴδια ἐξευτελιστικὴ καὶ σὰ μοιραία, ἀλλοίμονο προηγούμενη γραμμὴ».

Ἡ Πολιτικὴ Ἠγεσία δὲν ἄκουε λοιπὸν «τὴ βοή τῆς οἰκουμένης ἀφοῦ τὰ λόγια ποὺ σκορπίζουν τὸν πανικὸ στὴν ἱστορία ἢ ἠλεκτρίζουν ἀνεξάντλητο τὸ θάρρος τὰ κατέχει σήμερα ὁ καθένας, τὰ κατέχει ὁ πρῶτος, μὰ κι ὁ τελευταῖος τῆς γῆς; Ἡ τεράστια πολυψυχικὴ ἀλληλοπάθεια ἔχει μπάσει ἀκέρια τὴν ὑποστασὴ μας σ' ἓνα ἀνυποψίαστο κοσμογονικὸ λουτρό... Τὰ σκοτεινὰ ἐλατήρια τῶν καιρῶν συντρίβονται βαθιά μας». Τὰ σκοτεινὰ ἐλατήρια τῶν καιρῶν, τὰ καθορίζει ἔτσι ὁ Σικελιανός: ἐδῶ καὶ αἰῶνες ἡ Δύση χωρίσε τὴ σκέψη καὶ τὴν πράξη ἀπ' τὴ γόνιμη κι αἰώνια συνοχὴ τους μὲ τὴ σύνολη ἱστορία. ὑποκατάστησε στὴ θέση τῆς ὀργανικῆς εὐθύνης ἓνα πλῆθος ἀδρανῶν καὶ ἀφηρημένων τύπων, ἓνα κόσμο θεωρητικῶν ἢ θεατρικῶν ἢ ἀγοραίων εἰδώλων, καὶ κατέβασε τὸν ἄνθρωπο σὲ ὄργανο, σὲ μέσο. Τὸν ἔκανε ἓνα σημεῖο δοκιμασίας, ὑποχρεωμένο ἀδιάκοπα νὰ ψάχνει τὴ θεωρία τῆς μυστικῆς καὶ ἀνεξερεύνητης καταγωγῆς του, δίχως νὰ στηρίζει αὐτὴ τὴν ἔρευνα στὸ πρωτότυπο, δυναμικὸ, θεογονικὸ ἐνστιχτό του, τὸν κατάντησε μιά περίπλοκη ἀλλ' ἀναλύσιμη στὰ πρῶτα συνθετὰ της Μ η χ α ν ἡ. Ἐπαψε νὰ εἶναι σὲ κάθε ἐπίπεδο σκέψης ἢ πράξης ἓνας καθαρὸς αὐτόνομος σκοπὸς καὶ ὀργανισμός, πλημμυρισμένος ἀπ' τὸ ἐνστιχτο τῆς δημιουργίας, τὴ δίψα τῆς προσωπικότητάς του, γιὰ νὰ ταλαντεύεται στὸν πόντο τῶν ἀνομοιοτήτων, συγκρίζοντας ὅλες τὶς ἀξίες ποὺ πότε τὶς κρίνει μὲ τὸ μέτρο ἀφηρημένων τύπων καὶ πότε τὶς ἐξισώνει στατικὰ μὲ νεκρὰ μηχανικὰ προβλήματα. Λησμόνησε ἡ Δύση πῶς ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐνότητά τῆς ἱστορίας, εἶναι μέσα στὸν Παγκόσμιον Ἐθλο κι ὄχι στὰ μικρὰ ἱστορικὰ πλαίσια του καὶ πῶς μόνον ἐκεῖνος ἐκτοπίζοντας τὰ ἐμπόδια καὶ τοῦ τόπου καὶ

τοῦ χρόνου ἀναγκάζει ὀλόκληρο τὸ παρελθὸν νὰ συντρέξει σ' ἐνιαία προσπάθεια τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τόπων καὶ τῶν ἐποχῶν. Ἔτσι διαίρεσε τις φυλές καὶ τις ἀπομόνωσε (γιὰ νὰ τις βυζαίνει), ἀπομονώνοντας καὶ τὸν ἑαυτὸ της ἀπ' τις πηγές τῆς δημιουργίας. Ἀναπαμένη σ' αὐτὴ τὴν κοσμοπολιτικὴ ἰσοπέδωση τοῦ πλανήτη καὶ τὴν ὑποταγὴ του στὴ μηχανικὴ ἐπικράτησή της, βασιμμένη στὴ δυαδικὴ καὶ ἀμφίρροπὴ ἀποδοχὴ τῆς ζωῆς, δὲ θὰ μπορούσε νὰ φανταστῆί καν μίαν ἀνάσταση τῶν λαῶν ποὺ ὁ καθένας θὰ ἔβλεπε ξαφνικά τὸν ἄνθρωπο σὰν Ὅλο καὶ θὰ ζητούσε νὰ ξαναμπεῖ στὸ παγκόσμιον ἄθλο.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ δὲ φαντάζονταν συνέβη. Τώρα πιά ὁ Σλαῦος πηδάει ἐλεύθερος κι ἀναταράζονται οἱ Ἀνατολικοὶ λαοί. Ἄν ἦταν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καθὼς ὁ Σικελιανὸς τὸ πίστευε, ἕνας συμπεκνωτῆς τῶν τεραστίων ρευμάτων τοῦ κόσμου ἐκείνης τῆς στιγμῆς, ἔπρεπε νὰ ἐπιχειρήσει τὸ μεγάλο τόλμημα συνθηκολόγησης καὶ συμμαχίας μετὰ τὴν Τουρκία. Ὁ λαὸς του, λαὸς «δυνάμει» βασιλέων, εἶχε κιόλας μετὰ τὴ στάση του ἀπέναντι στὴ Δύση φανερώσει πῶς ἦταν ὁ ἀντάξιος ἀποδέκτης τοῦ καινούργιου ὄργασμοῦ, ἔτοιμος νὰ βοηθήσει τὸ βασιλικὸ τόλμημα ποὺ θάταν ἡ πραγματοποιήσιμη τῆς δοσμῆνης μετὰ τὴν ψῆφο του ἐντολῆς.

Γιατὶ «ὁ προαιώνιος, ὁ πρεσβύτερος Λόγος τῶν Ἑλλήνων, ἀγρυπνὸς φρουρὸς ἀκέρειας τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ὑπόστασός μας δουλεύει ἀδιάκοπα γιὰ τὸν ὕψιστο σκοπὸ τοῦ κόσμου». Ποιὰ εἶναι ἡ ἀμεση ἐντολὴ ποὺ διατυπώνει ὁ Λόγος τῶν Ἑλλήνων διατηρημένος στὸ ἐνδόμυχον εἶναι τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀγράμματοῦ ἀλλ' ἱστορικὰ καὶ θεῖα πολιτισμένου λαοῦ μας, ἀρχανδρικοῦ σπορέα τοῦ σώματος τῆς γῆς μας ποὺ εἶνε ὁ ὑπαίθριος ἥρωας τοῦ πελάου, τοῦ κάμπου, τοῦ βουνοῦ; Ἡ καθαυτὴ ἑλληνικὴ ἐντολὴ τῆς Ἴσονομίας. Ἐντολὴ ποὺ ἔχει ὑπάρξει ἀδιάλειπτο κίνητρο τῆς ἱστορίας μας, τῆς θρησκείας μας, τῶν τεχνῶν μας, πραγματοποιημένη στὴν οὐσία της πάντα, ἀλλὰ περισσότερο ἀπ' τὴ φύση τῆς Ἑλλάδας, ἀπ' τὴν ἁγία φύση τῶν βουνῶν της, τῶν νερῶν, τῶν χωμάτων, τῶν ψυχῶν. Ἄν τὸ μόνον ἐμπόδιο γιὰ τὸ μεγάλο τόλμημα εἶναι ἡ ἀστικὴ ματαιοδοξία, τὸ ἰδιαιτέρου αὐτὸ ἀνθος καὶ καλλιέργημα τῆς Δύσης, τότε ἄς γυρίσει ὁ Βασιλεὺς στὸν ἀγόγγυστα πεινασμένο λαὸ του καὶ ἄς ἐγκαινιάσει μυστικὰ μαζί του τὴν ἀνύψωση τοῦ κόσμου σὲ μιὰ τέτλια ἐνέργεια καὶ γαλήνη ποὺ μπροστὰ τους ἡ ὕλη νᾶνε ὑποταγμένη. Τὸ τόλμημα αὐτὸ ποὺ ὁ Σικελιανὸς συσταίνει στὸ Βασιλεῖα νὰ κάνει μαζί μετὰ τὸν λαὸ μας θ' ἀνάστανε ἀπ' τὴ σκλαβιά του τοὺς Ἀνατολίτικους λαοὺς καὶ θὰ ἐγκαινιάζον-

ταν ἔτσι μιὰ καθολικὴ παγκόσμια ἀναγέννηση μετὰ πρωτοπόρα τὴν Ἑλλάδα. Σ' αὐτὰ συνοψίζεται ἡ πρώτη τοῦ Σικελιανοῦ ὀδηγητικὴ ἐκδήλωση.

Μετὰ τὴν παράθεση πολλῶν σημείων τοῦ Σικελιανικοῦ κείμενου θέλησα νὰ δείξω τὴν ὁρμὴ καὶ πίστη ποὺ τὸν δονοῦσε. Τὸ πλοῦσιον ὕφος καὶ τὴν εὐρύτητα τῆς ἐποπτείας του. Δὲν ἔχουμε μπροστὰ μας κάποιο συνηθισμένο γραφτὸ ποὺ νὰ ξετυλίγει ψυχραῖμα καὶ ἀντικειμενικὰ τοὺς στοχασμοὺς ἐκείνου ποὺ τῶγραψε. Ἐδῶ κάποιος ποὺ ἦταν φτασμένος σὲ μιὰ κορυφὴ μιλάει μετὰ τὴ μεγάλη φωνὴ του ποὺ τὴν πολλαπλασιάζει ὁ ἀντίλαλος τῶν γύρω του βουνῶν, γιὰ πράγματα ποὺ ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ ἀναγκαστικὰ περιορισμένη ματιὰ ἀπ' τὸ κυνήγι τῆς δειλῆς αὐτοσυντήρησις μποδίζει τὸν κλεισμένο στίς μυρμηκοφωλιές του ἄνθρωπο ἀκόμη νὰ τὰ βλέπει. Ἡ φωνὴ του εἶναι φωνὴ προφητικὴ καὶ ὀδηγήτρια λαῶν. Ἐκεῖνο ποὺ ὑπόδειχνε στὸν Ἀρχοντα τότε τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἂν ἦταν δυνατόν νὰ πραγματοποιηθεῖ σ' ὄλο τὸ ἐσωτερικὸ του κυρίως πλάτος—καὶ μ' αὐτὸ ἐννοῶ τὴν ἀνάσταση, συνειδητοποίηση καὶ ἀνασύνθεση τῶν ἑλληνικῶν ζωπύρων, ὥστε μετὰ βεβαιότητα ὁ ἑλληνισμὸς νὰ ἠγηθεῖ τῆς τεράστιας, ποὺ τόσο καθαρά σχεδίασε, ἀναπροσαρμογῆς, θὰ ἦταν σήμερα διαφορετικὴ ἢ ὀψη τῆς Ζωῆς. Μὰ πολλὰ καὶ ἀξεπέραστα ἐμπόδια ὀρθώνονταν ὀλόγυρα σ' Ἀρχοντες καὶ λαοὺς νὰ τοὺς κρατᾶνε μαντρωμένους στὴ συμφορὰ. Ἄς ξεδιαλέξουμε τὰ βασικὰ νοήματα ποὺ περιέχει τὸ «Υπόμνημα στὴ Μεγαλειότητά του» γιὰ νὰ τὰ κρίνουμε. Οἱ Ἕλληνες ὑψώθηκαν ἐνάντια στὴ Δύση μετὰ τὴν ψῆφο ἐπιστροφῆς τοῦ Βασιλέα Κωνσταντῖνου. Ἡ τόλμη τους βασίζεται στὴν ἐπίγνωση ὅτι βρίσκονται πιά συνειδητὰ μέσα στὸν Παγκόσμιον Ἄθλο. Ἄν εἰρηνέψουν μετὰ τοὺς Τούρκους καὶ συμμαχήσουν μαζί τους, θὰ δοθῆ τὸ σύνθημα, μετὰ τὴν πράξη τους αὐτῆ, ξεσηκωμοῦ τῶν σκλαβωμένων στὴ Δύση Ἀνατολικῶν Λαῶν. Ἡ φυσικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδας βρίσκεται στὴν Ἀνατολή. Ἡ ἰδέα τῆς Ἴσονομίας εἶναι Ἑλληνικὴ. Ἡ Ἑλλάδα ἔτσι ξανά ἀνατρέπει τὴν τεράστια Δυτικὴ ΜΗΧΑΝΗ, μηχανὴ σ' ὅλες τις ἐκδηλώσεις ζωῆς. Οἱ λαοὶ λυτρωμένοι ἀπὸ τὴν ἀπαίσιον Δυτικὴ Μηχανικὴ ἀντίληψη μπαίνουν στὸν Παγκόσμιον Ἄθλο. Πυρῆνας λοιπὸν ὅλης αὐτῆς τῆς τρομακτικῆς ἔγερσις τῶν Ἀνατολικῶν Λαῶν θὰ ἦταν ἡ πεποίθησις τοῦ Σικελιανοῦ ὅτι ὁ λαὸς μας ἔχει πιά, λυτρωμένος ἀπ' τὴ Δυτικὴ ἐπίδραση, περάσει μέσα στὸν Παγκόσμιον Ἄθλο, ὅπως τὸσον ὠραία καὶ χαρακτηριστικὰ ὀνομάζει ἐκεῖνο, ποὺ ἐμεῖς ἀποκαλοῦμε ἐξάνθησις τῶν ἑλληνικῶν ζωπύρων, ἀνασύνθεσή τους καὶ ταύτισμό τῆς γνήσιας ἔτσι ὀργανωμένης ὀντότητάς μας μετὰ τὴν παγκόσμια Μοῖρα.

Κατὰ δυστυχία ἐκεῖνο πού θεωρεῖ σάν «δεδομένο» ὁ Σικελιανός, δὲν εἶναι. Χρειαζέται ν' ἀποδειχτεῖ. Κι αὐτός ἦταν ὁ λόγος πού ἀνάγκασε αὐτὴ τὴ μελέτη νὰ περιλάβει τὸ μακρὺ κεφάλαιο τῶν Ἔστιων Ἑλληνικοῦ Ζωϊσμοῦ. Ἐκεῖ ἐγίνεν ἡ ἔρευνα πού ἀπόδειξε ὅτι οἱ Ἕλληνες, μ' ὄλα τὰ πρόσφατα κοσμοϊστορικά ἐπιτεύγματά τους, ἀπὸ ἔλλειψη στερῆς καὶ συνειδητῆς σύνθεσης τῶν ζωπύρων τους, δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ διατηρηθοῦν μόνιμα στὰ πλαίσια τοῦ Παγκόσμιου Ἐθλοῦ. Ἡ συχνὴ ἐπανάληψη τῆς πτώσης τους, ἀπὸ θριαμβικὲς ἀνατάσεις στὰ βάραιρα τῆς Δυτικῆς ἀντίληψης, διαπιστώνει τὸν ἰσχυρισμό μας. Τώρα, ὅσπερ ἀπὸ τριάντα χρόνια πού μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὴ διατύπωση τοῦ θαυμάσιου αὐτοῦ σ' ἔκταση καὶ ὁρμὴ Σικελιανικοῦ κείμενου, καὶ τὶς ἐξελίξεις πού πραγματοποιήθηκαν, ὁ πυρήνας πού γύρω του ὀργάνωσε τὸ μεγάλο του σχέδιο ἀποδείχεται σφαιρικός. Ὁ Βασιλιάς Κωνσταντῖνος γιὰ νὰ προσέξει, μελετήσει καὶ ἀποφασίσει τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μεγαλόπνευστου σχεδίου, ἔπρεπε νὰχε γύρω του μνημόνους παραστάτες δοκούμενους ἀπὸ τὶς ἐπιταγὲς τοῦ Παγκόσμιου Ἐθλοῦ, πού νάχαν συνειδητοποιήσει καθαρὰ τὶς δυνατότητες πού περικλείνει ἡ ὄντολογικὴ ἀντίληψη ζωῆς, ἱκανὴ ν' ἀνατρέψει κάθε μηχανικὴ ἀντίληψη, γιὰ νὰ μεταδώσῃ στὸν ἀνεύθυνον τὸν ὑπεύθυνον ἐνθουσιασμό τους. Πῶς ὁμως ὅταν ἡ Ἡγετικὴ τάξη τῶν Ἑλλήνων δοσμένη ἀνεπιφύλαχτα στὴ Δυτικὴ ὀλέθρια ἐπιρροὴ σέρνει, θέλοντας καὶ μὴ, καὶ τὸ Λαὸ στὴ δική της νοοτροπία; Τὸ στιγμιαῖο ψυχόρητο τίναγμα τοῦ Λαοῦ, σὲ κρίσιμες ὥρες ἀπὸ τὰ δόκανα τῆς Δυτικῆς πνευματικῆς σκλαβιάς, σὲ κάποιες κορυφὲς ζωῆς, χρειάζεται πρόσφορες συνθήκες συντελεστρίες μιᾶς νέας βιωτικῆς πού θὰ κάνει βολετὴ τὴ ζωὴ του σ' ἐκεῖνα τὰ ὕψη. Ἄν δὲν ὑπάρχει, ἀναγκαστικὰ θὰ κυλήσει ὁ λαὸς στὴ γνῶριμη, δυστυχισμένη ἔστω, ἀλλὰ μόνη τὴν ὥρα τούτη δυνατὴ βιωτικὴ του: τὴ Δυτικὴ. Δὲ τοῦ πρέπει κατηγορία. Ὁλοῦθε γύρω του αὐτὴ ἐπιβάλλεται. Ὁ Τούρκος δοξολογίεται, καὶ τὸ πίστεψε κι αὐτός καμαρώνοντας, πῶς πέρασε πιά στὴ μεγάλη χορεία τῶν πολιτισμένων, δυτικὰ πολιτισμένων, λαῶν. Ἡ ἀναπροσαρμογὴ του στοὺς Δυτικοὺς τρόπους ζωῆς θὰ τὸν στερήσει ἀπ' τὴν τόσο ζωικὰ γόνιμη ἐπικοινωνία, κατὰ τὸν τρόπο του βέβαια, μὲ τὸ Παγκόσμιον Ἐθλοῦ, προσφέροντας γι' ἀντάλλαγμα τὴν πιὸ ἀπάνθρωπα στενὴ καὶ «βοσκηματώδη» ἀντίληψη ζωῆς. Ὁ Σλαῦος, δοξολογημένος κι αὐτός ἀπὸ τὴν τάχα προοδευτικὴ μερίδα τῆς Ἀνθρωπότητος, χωρὶς νὰ τὸ ξέρει, τυφλωμένος ἀπὸ μιὰ θεωρία ἕνα «ἀγοραῖον εἶδωλο» Δυτικῆς κατασκευῆς καὶ ἀνάγκης ἐξόδου ἀπ' τὸ ἀδιέξοδο χαλκεύει μιὰ νέα σκλαβιά, στοὺς

ἀντίποδες τοῦ γνήσιου Παγκόσμιου Ἐθλοῦ. Οἱ Ἀνατολικοὶ Λαοὶ λαχταρώντας τὸ γλυτωμό τους ἀπ' τὴ Δυτικὴ ὀλικὴ βία, εἶναι ἔτοιμοι νὰ προσχωρήσουν στὴν πνευματικὴ τῆς ἀντίληψη καὶ τοὺς δικούς της τρόπους ρυθμισμοῦ τοῦ βίου γιὰ τὸν ἀπλούστατο καὶ τόσον ἀνθρώπινο λόγον: ὅτι εἶναι ἀκριβῶς «βοσκηματώδης». Ὁ ἄνθρωπος ἐπεδίωξε πάντοτε τὴν «ἡσσιονα προσπάθεια» στὴ ζωὴ του. Ἡ πνευματικὴ ἀνοδὸς του συντελεῖται πάντα μὲ βαριὲς θυσίαις ἡσυχίας καὶ καλοπέρασης καὶ μακρὸ μόχθο. Παράλληλα ὁμως συντρέχει καὶ ὁ λόγος τοῦ Συγχρονισμοῦ. Ὁ κόσμος πιά εἶναι μικρός καὶ ἡ ἀλληλεπίδραση ἀφεύγατη. Ὁ ἰσχυρότερος ἐπιδρᾷ στὸν ἀσθενέστερο πού θὰ ζητήσει σάν βρεθεῖ εὐκαιρία κι' αὐτός μὲ τὴ σειρά του ν' ἀποκτήσῃ ὄπλα ἐπιβολῆς ἢ ὄπλα κάθε λογῆς πού θὰ τὸν ὑψώσουν ὡς τὸν ἄλλοτε ἀφέντη. Οἱ Ἀνατολικοὶ λαοί, καθυστερημένοι, ὅπως χαρακτηρίζονται ἀπ' τὴ Δύση, βιάζονται νὰ Δυτικοποιηθοῦν, εἴτε κατὰ τὴν ἐλεύθερη Δύση εἴτε κατὰ τὴν Κομμουνιστικὴ, ἐνῶ ἡ Δύση, ὄχι, ἀκόμη βέβαια, ἡ Κομμουνιστικὴ γιὰτὶ δὲν τῆς χρειάστηκε σὰ νέα (;) πού εἶναι, μὲ γοργὸ ρυθμὸ ψάχνει λαχανιασμένη νὰ βρεῖ διέξοδο πρὸς τὸν Παγκόσμιον Ἐθλοῦ. Μέσα στὴν κοσμοκαταλυτικὴ τούτη ἀγνοία, σ' αὐτὸ τὸ Κυρίαρχο Χάος, πού δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ξεπετάξῃ κάποια καθολικὴ αὐτοκαταστροφὴ τῆς Ζωῆς, πῶς θάταν δυνατὸν νὰ σηκωθεῖ ἡ Ἑλλάδα, ἡ Νέα Ἑλλάδα, Ὁδηγήτρια λαῶν;

Ἡ ἀσβεστὴ γοητεία πού ὁ ἑλληνικὸς ζωϊσμός μὲ τὴν ἀρχαία μορφή του πολλοὺς αἰῶνες ἐπιβλητικὰ σκόρπιζε στοὺς λαοὺς καὶ δὲν ἔπαψε ἀκόμη νὰ τοὺς ἐκστασιάζει, φερμένη στὴν ἐλευθερωμένη Ἑλλάδα ἀπ' τοὺς Φραγκομαθημένους, ἐγίνε τὸ βάθος τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Τὸ ξαναστήσιμο τῆς Βυζαντινῆς Κοινοπολιτείας ἔθελεν ἴσως δικαιολογημένα, στὶς κορυφὲς ὅπου βρίσκονταν, καὶ τὸ Σικελιανό. Ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ Μοῖρα στὴν σκληρὴ παντογνωσία της καὶ μὲ τὴν ἀσφαλτὴ στάθμισιν τῶν Πεπρωμένων πού κατέχει, ἔκρινεν ἄλλοιῶς. Τὸ «ὑπόμνημα», ἂν καὶ δὲν ἐπέτυχε τὸ μεγάλο σκοπὸ του, φώτισε μιὰ πλατύτατη περιοχὴ τοῦ Ζωϊσμοῦ μας, μὲ τὴν ἔξαρση καὶ ζωντανὴ γνῶση πού ἐλάχιστοι μᾶς πρόσφεραν Φωτιστές. Κι' ἐκτὸς ἀπὸ τὴ ζωντανὴ γνῶση ἡ πολιτικὴ πού περιεῖχεν ὑπόδειξη συμμαχίας μὲ τοὺς Τούρκους, πραγματοποιημένη ἀργότερα (1930) ἀπ' τὸν Ἐλευθ. Βενιζέλο θαυμαστὸ πρότυπον Νεοέλληνα, δείχνει φανερά τὸ προφητικὸ χάρισμά του. Κι' εἶχε βαθὺ λόγον ἢ ἀργοπορία. Ἐπρεπε νὰ ἐκπληρωθεῖ ἡ ἐπιταγὴ τῆς Μοῖρας μὲ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ, πικρότατα συντελεστικὴ στὸ νὰ συναχθοῦν οἱ Ἕλληνες στὴ μητέρα γῆ τους. Γιατὶ μόνον ἔτσι θὰ γίνον

ξανὰ συμπαγεῖς μέσα στὶς δικές τους πα-
νάρχαιες κόγχες, θὰ νοιώσουν τὶς ἐπιτα-
γές τῆς καθαυτῆς ἑλληνίδας γῆς μας καὶ
θὰ λυτρωθοῦν μετὰ τὸν καιρὸ, ἂν τὸ θελή-
σει ἡ Μοῖρα κι' ἐμεῖς, κι' ἀπ' τὴν Ἀνατολὴ
κι' ἀπὸ τὴ Δύση, ὑψώνοντας τὴ νέα μορφή
τοῦ ἰδιότυπου Ζωϊσμοῦ τους. Ἡ μόνη πα-
γίδα ἔτοιμη νὰ τοὺς ἀρπάξει καὶ νὰ τοὺς
ἐξουθενώσει εἶναι ἡ τεράστια μετατροπὴ
τῶν λαῶν σὲ «βοσκηματώδεις» μάζες, πού
ἐπιχειρεῖται στὸν καιρὸ μας.

Ὅπως ἕναν ἄνθρωπο, πού χοχλάζει
μέσα του ἡ ὄλο ὕψις ζωῆ, δὲν μπορεῖ νὰ
τὸν σταματήσει στὴν ἐπιδίωξη τῶν σκο-
πῶν του κάποια, ἔστω καὶ ἀποφασιστικὴ,
ἀποτυχία. Ὁ Σικελιανὸς ξεκινάει στὸ πεί-
σμα τοῦ πολιτικοῦ Δαλτωνισμοῦ, καὶ τῆς
πανίσχυρα ξαναστημένης Δύσης κατὰ τὸ
μεσοπόλεμο, ν' ἀποκαταστήσει αὐτὸς μονά-
χος του, ἔχοντας στὸ πλευρὸ του τὴν πιὸ
ἰδανικὴ σύμπαρσάτριά του θὰ μπορούσε
ποτέ νὰ εὐχηθεῖ κανεὶς, τὴν Ἀμερικανίδα
ἀπὸ καταγωγῆ ἀλλὰ πλουτισμένη με ὄλες
τὶς ἑλληνικὲς ψυχικὲς καὶ πνευματικὲς ἀν-
θοφορίες Εὔας, ν' ἀποκαταστήσει τὴν ἐπι-
κοινωνία τοῦ Ἀνθρώπου μετὰ τὸν Παγκό-
σμιον Ἄθλο.

Τὸ Μάη τοῦ 1927 ἐγκαινιάζει τὶς Δελφι-
κὲς Ἐορτές πού ἐκτὸς ἀπ' τὸ ἀνάβασμα,
μετὰ τὴν ἐπιμέλεια τῆς θαυμαστῆς Εὔας,
μιάς τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ «Προ-
μηθεῖα Δεσμώτη», προσεχτικὰ διαλεγμέ-
νης, τὶς ἐκθέσεις λαϊκῆς χειροτεχνίας καὶ
τοὺς ἀρχαίκοις ἀγῶνες, περιλάμβαναν
κατατοπιστικὴ ὁμιλία τοῦ Σικελιανοῦ στὸ
εὐρύτατο ἰδεολογικὸ περιεχόμενον τῶν
ἐορτῶν ἐκείνων.

Διάλεξεν, ὕστερ' ἀπὸ προσεχτικὴ με-
λέτη πάντων τῶν ἀρχαίων ἱερῶν πού διατη-
ροῦν παγκόσμια ἀκτινοβολία, τοὺς Δελ-
φοὺς, «τὸ στίβον τῶν Δελφῶν, ὅπως γράφει,
γιατὶ ἀπολύτως λυτρωμένος ἀπ' τὸ χρό-
νο, ἀπὸ κάθε αἰτία διχογνωμίας καὶ ἀρυ-
θμίας, καὶ κρατώντας μοναχὰ τὸ ἀντίφει-
γο μιάς κεντρικῆς πνευματικῆς κληρονό-
μιας, ὅπου μοιάζει νᾶναι κάθετη στὴ γῆν
ἀκέρια, ἐπροσφερόνταν ἀπὸ μοναχὸς του,
στὴν καθολικότητα καὶ τὴ σαφήνεια τοῦ
σκοποῦ». — Ἐκεῖ στοὺς Δελφοὺς θὲ ν' ἀ-
ναβιώνονταν πανάρχαια κεντρικὴ πνευμα-
τικὴ κληρονομία πού οἱ ἐπιταγές τῆς θ' ἀ-
νασυνθέταν τὴν πνευματικότητα τοῦ ἀν-
θρώπου σὲ ἀρμονικὸν ὄλον, σκόρπια τώρα
σὲ ἀνάξιε διαλυτικὲς τῆς ἐσώτερης οὐ-
σίας του. Καὶ πού τότε συγκροτημένος πᾶ
ἐπιδιώξεις θάχε τὴ δυνατότητα νὰ ὑψώ-
σει στὸν Παγκόσμιον Ἄθλο.

Στὶς ἐξαγγελίες τῶν ἐορτῶν πού κυ-
κλοφόρησεν καθόριζε ποιά μέθοδο προτί-
μησε ν' ἀκολουθήσει γιὰ τὴ ριζικὴν ἀνα-
διοργάνωση τῆς σύγχρονης πνευματικῆς
ζωῆς: αὐτὴ εἶναι ἡ Ἀρεία ἢ Ὀρφικὴ πα-
ράδοση, μετὰ τοὺς τρεῖς τῆς τρόπους, τὸ
ἐπιστρεπτικὸ, τὸν προνοητικὸ καὶ τὸν ἐρά-

σμιο. Καινούργιοι καὶ πρωτάκουστοι γιὰ
τοὺς ἀμύητους οἱ ὄροι αὐτοί, χρειάζονταν
νὰ ἐρμηνευτοῦν. Αὐτὸ ἔγινε μετὰ τὴν ὁμιλία
πού ὁ Σικελιανὸς ἔκανε μετὰ τὸ τέλος τῆς
πρώτης παράστασης τοῦ «Προμηθεῖα» — Οἱ
τρεῖς αὐτοὶ σκοτεινοὶ καὶ αἰνιγματικοὶ ὄ-
ροι «ἀνταποκρίνονται σὲ κάποιες ἀνάγκες
πού, ὅπως τὸ πιστεύω, ἔλεγε, εἶναι οἱ βα-
ρύτερες καὶ βιαστικώτερες γιὰ τὴν ἐποχὴ
τοῦ πνευματικοῦ διαμελισμοῦ μέσα στὸν
ὁποῖον ζοῦμε. Οἱ ἀνάγκες αὐτὲς εἶναι πρῶ-
τον: Ἡ ἀνάγκη νὰ ἐυπνήσουμε μεταξὺ τῶν
ἀνθρώπων, τὴ μεγάλη ἀπρόσωπη μνήμη
τῆς γῆς. Δεύτερον: Ἡ ἀνάγκη νὰ βεβαιώ-
σουμε τὴν ἐξακολούθηση τῶν μεγάλων
πνευματικῶν προσπαθειῶν στὴν ἱστορία
καὶ τρίτον ἡ ἀνάγκη νὰ διατηρήσουμε τὴν
ἱεραρχία καὶ τὴν τάξιν κάποιων αἰώνων
ἀξιών γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ καθορίσουμε
καὶ πραγματοποιήσουμε μεγάλους σκο-
ποὺς εἰς τὸ μέλλον.» Μετὰ τὴν παράσταση
τοῦ «Προμηθεῖα» πού εἶναι ὀλοκληρωτικὴ
ποίησις γιατί ἀγκαλιάζει τὸ παρελθόν καὶ
τὸ παρὸν σύγχρονα, ξαναδίνοντας τὴν ἀ-
μεση καὶ πλήρη σχέση μας μετὰ τοὺς παλ-
μοὺς τῆς παγκόσμιας καρδιάς, καὶ ταυτό-
χρονα μ' αὐτὴ τῆς τὴν πράξιν εἶναι ἱκανὴ
νὰ σπάσῃ τὰ δεσμὰ τῆς ὕλης ὁποιοδήπο-
τε ἂν εἶναι τὸ βάρος τῆς καὶ τ' ὄνομά τῆς,
πίστευε ὅτι θὰ ἐκπληρώνονταν ἡ ἀνάγκη
νὰ ἐυπνήσει ἡ ἀπρόσωπη μνήμη τῆς γῆς.
Ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ γιὰ τὶς ἐποχές πού ἀ-
σφυκτιοῦν ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα προβλήματα
τους, γιὰ τὶς ψυχές πού εἶναι θαμμένες στὴ
λύπη τοῦ ἑαυτοῦ τους γιατί θὰ εἶναι ἡ
λύτρωσή τους, ἀπὸ τὶς ἀλυσίδες τοῦ αὐ-
θαιρέτου καὶ ἐπικοινωνία παλλόμενη μετὰ
τοὺς ζωντανοὺς καὶ τοὺς νεκρούς, μετὰ τὸ
παρελθόν καὶ τὸ μέλλον. Ἡ ἐπιδίωξίς του
αὐτὴ ἀφορᾷ τοὺς ἐκλεχτούς, μιά πνευμα-
τικὴ ἀριστοκρατία, ἔτοιμη νὰ προσέλθει
στὴ μυσταγωγία. Κι αὐτὴ ἡ ἀριστοκρατία
δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ κείνους πού ἀναθρά-
φηκαν μετὰ τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ ἱστορικὴ
γνώση τῶν ἡμερῶν μας ἀλλὰ μετὰ τὴν ὀλο-
κληρωτικὴ ἐπιστήμη πού σὲ ὄλες τὶς ὄ-
ψεις τῆς ἱστορίας διαβλέπει κύκλους πού
διασταυρῶνονται ὀλόγουρα ἀπὸ κάποιες
αἰώνιες καὶ ἀνέκφραστες ἀξίες. Τὸ σύνθη-
μά του, ὅπως τὸ ὀνομάζει, δὲν εἶναι ὡς
τόσο γιὰ μιά ἐπιστροφή πού θέλει νὰ κεν-
τρίσει τὶς ψυχές. Ἀλλὰ γιὰ μιά πλήρη ἀ-
ποκατάσταση τῆς καθαρᾶ πνευματικῆς
κληρονομίας πού μᾶς ἄφησαν οἱ αἰῶνες
καὶ τῶν τελείων καθηκόντων πού ἀπορ-
ρέουν ἀπ' αὐτὴν. Ἡ ἱστορικὴ μας θέσις
τὸ ἀξιοῖ. Ἡ γενεά μας ὀριμασμένη ἀπὸ
τὶς κρίσεις ὀλων τῶν ἀρνήσεων, ὀλων τῶν
ἀμφιβολιών μῆς ἀνεργῆς σκέψης, σφυρη-
λατημένη ἀπ' τὰ ἀλλεπάλληλα χτυπήμα-
τα τῶν μεγάλων γεγονότων τῶν τελευ-
ταίων χρόνων, αἰσθάνθηκε τὴν τριπλῆ θῆ-
κη τῆς λήθης, τῆς ἀπειρίας καὶ τῆς ἀδρά-
νειας, νὰ κομματιάζεται καὶ τὴν πνοὴ τῆ

μεγάλη καὶ ἀνείπωτη τῆς ἁγίας δημιουργίας νὰ τυλίγει τὰ δυνατὰ καὶ πονεμένα νεῦρα της. «'Εκοιμήθημεν ὡς Τιτᾶνες' ἠγέρθημεν ὡς Βάκχοι». Τώρα ἡ μέθη τῆς πνευματικῆς ἐνότητάς κυλάει στίς φλέβες μᾶς. Αὐτὴ τὴ συνείδηση τοῦ Πλέριου καὶ Δυναμικοῦ 'Αγαθοῦ ὀφείλει νὰ ἐνσαρκωθεί ἡ νέα πνευματικὴ ἀριστοκρατία καὶ ἀπὸ τὴ σπανία αὐτῆ γνώση τοῦ κοσμικοῦ Καλοῦ ὀφείλει νὰ μορφώσει τὸν πρῶτον τῆς πυρῆνα. Μπορεῖ νὰ εἶναι μικρὸς ὅσο μιὰ μικρὴ πυξίδα σ' ἓνα μεγάλο καράβι κυκλωμένο ἀπὸ ἀνεμικὲς καὶ τρικυμίες. Ἔτσι τότε συνόψιζε ὁ Σικελιανὸς τὴ Δελφικὴ προσπάθειά του μπρὸς σ' ἓνα διεθνὲς ἀκροατήριον τρελλὰ ἐνθουσιασμένο ἀπ' τὴν παράστασιν τοῦ «Προμηθεῖα», πού χάρις στὴν Εἰσα κατόρθωσε ν' ἀποδώσει ὅλη τὴν τελετουργικὴ μυσταγωγία τῆς τραγωδίας, κυριώτατα μὲ τὸ χορὸ. Μὲ πόση χαρὰ, μισὸ χρόνον πρὶν νὰ ἐγκαινισθοῦν οἱ ἐορτές, χαιρέτιζα τὴν ἐπιβλητικώτερη πού ἔως τότε θὰ ἦταν δυνατὸν Νεοέλληνας Φωτιστῆς νὰ ἐπιχειρήσει προσπάθεια. Ἐγραψα ὅτι «ἐκεῖνο πού μ' ἐνθουσιάζει ἀνεξάρτητα ἀπ' τὴ σωστὴ ἢ σφαλερῆ ἰδεολογικὴ κατεύθυνση πού χάραξε ἡ προσπάθεια, εἶναι αὐτὴ καὶ μόνη ἡ φανερὴ πρόθεσις τῆς ἀγωνιώδους ἀναζήτησης διὰ μέσου τῶσιν τυραννικῶν ἀμφιβολιῶν μιᾶς συγκροτήσεως τῆς ζωῆς γύρω ἀπὸ πυρῆνα πού νὰ ἐμπεριέχει ἐμβρυωδῶς ὅλες τὶς δυνατότητες μιᾶς στερεᾶς ψυχονοητικῆς συνθέσεως. Καὶ τότε τὸν ἀναζήτησα αὐτὸν τὸν πυρῆνα, τὴ μικρὴ πυξίδα ὅπως ὑπέροχα καὶ ἐπιγραμματικὰ τὸν χαρακτήρισεν ὁ Σικελιανός. Καὶ ἐδῶ παρακάτω θὰ τὴν ἀναζητήσω ξανά.

Ἡ κάποια ἀσάφεια πού χαρακτηρίζει κάθε πνευματικὴ ἐνέργεια τοῦ Σικελιανοῦ μὲ ὑποχρεώνει νὰ βαδίζω προσεχτικὰ ἀνάμεσα σὸ πικρὸ προφητικὸ καὶ ὑπερβατικὸ πλέγμα τοῦ στοχασμοῦ του. Ἡ ἀσάφειά του ἀπόλυτα δικαιολογημένη ἀπ' τὸν κραδασμὸ πού τοῦ προκαλοῦσε ἡ μόνιμη σχεδὸν κατάστασις συναισθηματικῆς καὶ πνευματικῆς Βακχείας στὴν ὁποῖαν βρισκόνταν διαρκῶς, μ' ἐμπόδισε ν' ἀνακαλύψω στὴν πρώτη μου τότε, πρὶν τῶν ἐορτῶν προσπάθεια, παρὰ τὴν ἐξαντλητικὴ μελέτη τῶν ἀρθρῶν του προῖδεασμοῦ, τὴ σπερματικὴ ἀρχὴ τῆς Ὀρφικῆς του βιοθεωρίας. Δυὸ χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὶς δευτερές καὶ τελευταῖες Δελφικὲς ἐορτές τύπωσε μιὰ περιεκτικὴ τῶν ἀπόψεών του μελέτη μὲ τὸν τίτκο: «Ἡ Δελφικὴ Ἐνωσις» (ἓνα προανάκρουσμα) ὅπου κάπως πρὸ γαλήνια, μέσα στὴ «Βακχεία τοῦ νήφειν», τώρα, κατὰστρωνε τὶς Ὀρφικὲς ἀρχές τῆς προσπάθειάς του. Ἐκεῖ θὰ καταφύγω ψάχνοντας γιὰ τὴ σπερματικὴ ἀρχή. Ὁ ἴδιος ὁ Σικελιανός λέει ὅτι χρειάζεται νὰ βρεθεῖ, γιὰτὶ καὶ οἱ λαοὶ τὴν ἀναζητοῦν μὲ ὄλα τ'

ἄγρυπνα πνεύματα πού κλείνουν στοὺς κόλπους τους, τὴ σφαιρικὴ διατύπωση μιᾶς νέας ζωῆς. Σφαιρικὴ, πού σημαίνει, προσθέτω ἐγώ, ἰσομερῆ ἀπόστασις ἀπὸ ἓνα κέντρο πού αὐτὸ εἶναι ἡ σπερματικὴ ἀρχή. Ζητοῦν λοιπὸν σφαιρικὴ διατύπωση σὲ κοινωνικοὺς ρυθμοὺς, ἀξιώματα καὶ Ἀρχές μιᾶς βασικῆς παγκόσμιας οἰκονομίας, ἐκπαίδευσης καὶ Δικαιοσύνης, χάρις στὰ ὁποῖα νὰ στηρίξουν τὸν ἀκρωτηριασμένον ἀνθρωπισμὸ τους σὲ βάθρο ἀσυζήτητο καθολικόν. Εἶναι μεγάλη ἡ εὐθύνη τῶν ἀγρυπνῶν πνευμάτων, τῶν ἡρωϊκῶν καὶ ἀνιδιοτελῶν διανοητῶν, πού ἀναζητοῦν σὰν ἐκπρόσωποι τῶν λαῶν τους ν' ἀπολυτρώσουν τὸ πνεῦμα μὲ μέθοδο καὶ σύστημα ἐνιαῖο ἀπ' τὰ δεσμά τῆς σκοτεινῆς Ἱστορικῆς παιδαγωγοῦ πού τὴ λέμε «Πολιτικὴ» — Ἀπέναντι στὴν πολιτικὴ πρέπει νὰ ὑψωθεῖ μιὰ νέα, ἀπόλυτα ἄρτια καὶ παγκόσμια ἀφαντίστη Παιδεία, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε πολιτικὴ ἐπιρροή. Πολλοὺς αἰῶνες οἱ πολιτικοὶ καιροσκόποι ὄλων τῶν τόπων μὲ τ' ἀγοραῖα, ἐφήμερα καὶ θεατρικὰ κριτήριά τους, φυλακίζουσε τοὺς λαοὺς, ἐκβιάζοντας σὲ πλαστὴ ἐνότητα τὴν ἱστορία, τὴν Ἐπιστήμη, τὴ Ζωή.

Πολλοὶ θὰ ρωτοῦσαν: μήπως αὐτὴ ἡ κίνησις εἶναι περιττὴ πολυτέλεια ἢ καὶ οὐτοπία, σήμερα πού τὸ δράμα τῆς ἀνθρώπινης σάρκας ἔχει κορυφωθεῖ καὶ ὁ κεφαλαιοκρατισμὸς πιέζει ἀκατάπαυτα τὰ στήθη τῶν λαῶν; Ἄλλ' ἀκριβῶς ἡ κίνησις αὐτὴ δὲ θ' ἄφηνε τὸ δράμα νὰ φτάσει σὲ λύση «μηχανικὴ» μὲ τὴ μορφή μιᾶς σαρκικῆς ὁμαδικῆς ἱκανοποίησης, ἀλλὰ θὰ τ' ὠσπρωχεν ἐγκαίρως στὴ συνείδηση ὁλόκληρου τοῦ κόσμου, ὡς πρόβλημα προαιώνιο, πού πρέπει νὰ λυθεῖ μὲ μιὰ ὑπέρτατη καθολικὴ θρησκευτικὴ συνήχησις, Βιολογικὴ - Πνευματικὴ. Τὸ πρόβλημα εἶναι κυκλικὸ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ λυθεῖ μόνο μὲ ὁσοδήποτε προχωρημένη «Κοινωνικὴ πολιτικὴ». Ἡ βαθύτατη αὐτὴ βιολογικὴ κίνησις δὲ θάταν διόλου συνετὸ νὰ ξεκινήσει ἀπὸ τὶς σύγχρονες περιοχές, ἀλλ' ἀπὸ ἀφειτηρία ἀσυζήτητη καὶ γιὰ ὅλους τοὺς λαοὺς πραγματικὰ συνθετικὴ καὶ κοσμικὴ. Καὶ ἡ ἀφειτηρία αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ παρὰ στίς πρώτες καὶ ἀβολές Ἀρχές τοῦ καθάρου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Οἱ ἀνώτεροι διανοητές, ἀπὸ τὸ Zielinski ἕως τὸ Φρειδερίπο Νίτσε, ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ κλασσικὴ Παιδεία εἶναι τὸ πολικὸ ἀστὲρι πού καθοδηγεῖ στὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ τελειοποίησιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἔστω καὶ ἂν οἱ φαινομενικοὶ σκοποὶ εἶναι διάφοροι σὲ κάθε ἐποχὴ καὶ μπορεῖ νὰ ξεπέφτουν, χωρὶς ὁ κύριος αὐτὸς σκοπὸς τῆς Ἱστορίας, ἀστὲρι πολικόν, νὰ γνωρίζει δύση ἢ ξεπεσμό. Μὲ τὴν προσήλωσιν σὸ πανάρχαιον αὐτὸ πολικόν ἀστὲρι, καὶ τὸ «Κοινωνικὸ ζήτημα» θὰ λυθεῖ, ἐντεταγμένο στὴ νέα βιολογικὴ πνευματικὴν ἀναπροσαρμο-

γῆ. Ποῦ λοιπὸν θὰ βασισθεῖ ἡ βιολογικὴ αὐτὴ ἀνακατάταξη Ἀξιῶν καὶ πάνω σὲ ποιῆς Ἀρχές; Δὲν βρίσκονται στὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη ποῦ ἕως σήμε-
ρα ὑψώνονταν οἱ καθοδηγητικοὶ φάροι πρὸς μιὰ τελείωση τῆς Ζωῆς. Θὰ τις βροῦμε στὸ κέντρο ἐκεῖνο, πρὸς τὸ ὁποῖο πνευματικά καὶ ἱστορικά συγκλίνουν ὅλα τ' ἄλλα ἀνώτερα παιδευτικὰ κέντρα, καὶ τὸ ὁποῖο διευκρινίζει καὶ συνθέτει φωτεινὰ τὴ μερική ἀνάπτυξη καὶ πρόθεση τῶν ἄλλων καὶ ποῦ τὸν καιρὸ τῆς ἀκμῆς του, (ἑβδομο ἰδίως καὶ ἕκτο αἰῶνα), τις παρουσιάζει στὴν πληρέστερη καὶ ὀργανικώτερη ἠθική, ὅπου ποτὲ νὰ γινώρισεν ὁ κόσμος, στὴν μεγάλη Ἀπολλώνια εἴτε Δελφικὴ ἠθική, πραγματικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ κλειδί κάθε παγκόσμιου καὶ ἀκατάλυτου στοιχείου ποῦ κληρονόμησε στοὺς αἰῶνες ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Εἶναι ἀρχές ἀπλές καὶ κατηγορηματικὲς ποῦ βασισμένες στὰ προαιώνια, κοσμολογικά, φυσιολογικά, ψυχολογικά θεμέλια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, μπορούσαν νὰ μεταφερθοῦνε ἀπὸ τὴ σκέψη στὴν πράξη σὲ θεσμούς καὶ ρυθμούς δημιουργικούς. Καὶ οἱ Ἀρχές αὐτές ποῦ ἀποτελοῦν τὴν Ἀρεία ἢ Ὀρφικὴ Παράδοση εἶναι:

1) Ἡ Ἀρχὴ τῆς Ἀκτινοβολίας, Ἀρχὴ ποῦ κυβερνᾷ συγχρόνως τὴν Πολιτική, τὴν Τέχνη καὶ τὴν Ἐπιστήμη τῶν ὀρθόδοξων Δωριέων, γιατί ἡ ρίζα τῆς ὑπάρχει στὴ συσχέτιση τοῦ Ἀνθρώπου μὲ τὸν Ἥλιο. Κατὰ τὴν ἠθική τῆς ἐρμηνεία ἡ Ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι ἡ ὀργανικὴ δημιουργικὴ ἀνάγκη κάθε ἀτόμου ἢ λαοῦ νὰ μεταγγίσει τὴν ἐνέργεια, τὴ σκέψη, τὰ πνευματικά καὶ ὕλικά κεφάλαιά του, ὡς καὶ τὸν Πόνο, τὴ Χαρά, τὸ Μυστήριον, σ' ὄλους τοὺς Ἀνθρώπους ποῦ σὰν κρατῆρες, τοποθετεῖ σ' ὅλα τὰ τραπέζια ὄλου τοῦ κόσμου σιωπηλὰ ἡ Ζωή.

2) Ἡ Ἀρχὴ τῆς εὐρυθμίας, τῆς μεταδοτικῆς εὐρυθμίας μὲ τὴν ὁποία πραγματοποιεῖται ἡ μεταβίβαση τῶν ζωντανῶν θελήσεων καὶ ρυθμῶν τῆς Ἀνθρωπότητος, ὁ πλουτισμὸς τῆς γενικῆς συνείδησης καὶ ἐνότητας τοῦ Κόσμου καὶ ὁ μύχιος πλουτισμὸς τοῦ καθενός.

3) Ἡ Ἀρχὴ τῆς Πειθαρχίας, τῆς ἐσωτερικῆς πειθαρχίας ποῦ ἀναβλύζει ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῶν ἀτόμων καὶ ομάδων γιὰ νὰ τοὺς σώσει ἀπ' τὴ μέσα κι' ἔξω τυραννίες, μὲ διαρκὴ πάλη ποῦ εἶναι ἡρωϊσμὸς καὶ τέλειος μόχθος καὶ ποῦ κάποτε θὰ γίνῃ παράδειγμα ἐσωτερικῆς πνευματικῆς ἀντίστασης καὶ ὀργανικῆς σόρροπης γαλήνης.

4) Ἡ Ἀρχὴ τῆς ἀναγκαίας Ἀπλότητας, ἔξω ἀπὸ τυπικὰ πλαίσια, ποῦ κάνει νὰ κινεῖται ἐλεύτερο καὶ ἀνέφελο τὸ πνεῦμα μας παντοῦ, στὰ νόμιμα ὄρια του.

5) Ἡ Ἀρχὴ τῆς βασικῆς αὐτο-

νομίας κάθε ψυχῆς, ἀτόμου ἢ λαοῦ, συνδυασμένη μὲ τὴ γνώση τῆς κοινωνικότητάς της, γιὰ νὰ βρίσκεται σὲ συνεχῆ ἀλληλεπίδραση μὲ ὅλες τὶς ψυχές καὶ τὰ ἀρμονικὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ μεταφερόμενη στὴν πράξη ἐκαλοῦνταν Πολιτικὴ.

6) Τέλος, ἡ συνθετικώτατη Ἀρχὴ τῆς Μνήμης τῶν ἀπρόσωπων ἀρχῶν καὶ ποῦ ὑψώνει ἄτομα καὶ λαούς, ὅπου ὑπακούουνε σὲ τούτη, σὲ πολῖτες τῆς Ἱστορίας γενικά καὶ τέκνα τῆς παγκόσμιας Μνήμης Θεοῦ.

Οἱ Ἀρχές αὐτές ἐφαρμόσθηκαν ἀπ' τὰ πανάρχαια χρόνια στοὺς Δελφοὺς. Τὸ ἱερατεῖο τοῦ κολοσσιαίου Δελφικοῦ Ὄργανοῦ, τὶς ἀρχές αὐτές εἶχε θέσει ὡς βάση τῆς Πολιτικῆς του. Τὰ ὄργανα ποῦ πραγματοποιοῦσαν αὐτὴν τὴ Δελφικὴ Πολιτικὴ ἦταν:

α) Τὸ Συμβούλιον τῶν Ἱερομνημόνων, νὰ συγκεντρώνει τὰ πνευματικὰ ρεύματα, πάνω ἀπὸ κάθε φανατισμὸ πρὸς μιὰν μὴ δογματικὴ ἔστιαν.

β) Τὸ Συμβούλιον τῶν Ἀμφικτυόνων ἀντιπροσωπευτικὸ ὀλόκληρης τῆς Ἑλλάδας.

γ) Τὸ τοπικὸ Δικαστικὸ Συμβούλιον.

δ) Ἐπικοινωνία μὲ τοὺς λαϊκοὺς μυημένους Ἕλληνας καὶ ξένους πρὸς τὸ σκοπὸ ἀναμορφωτικῆς ἐνέργειας.

ε) Διαιτητικοὶ θεσμοὶ εὐρυχωρότατοι πνευματικῆς προσέγγισης ὄλων τῶν λαῶν καὶ ἰδιαίτεροι γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως οἱ πνευματικοὶ καὶ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες, ἰσότη-
τα πολιτικῶν δικαιωμάτων γυναικὸς καὶ ἀνδρός, ἀπολύτρωση τῶν δούλων.

στ) Ἐορτές ποῦ ἀγκάλιαζαν μὲ πνεῦμα ἀγνοῦ Ἐνοθεῖσμον, τὸ γήϊνον Μῦθον καὶ ἐνίζαν ὅλα τὰ πνεύματα τοῦ Κόσμου.

ζ) Ἡ προσπάθεια πραγματικῆς προσέγγισης Ἀνατολῆς καὶ Δύσης.

Αὐτές εἶναι οἱ βάσεις πάνω στις ὁποῖες στηρίζεται ἡ Σικελιανικὴ Δελφικὴ Ἰδέα.

Δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ κριθεῖ ἡ ἀρχαιολογικὴ γνησιότητα τῶν ἀρχῶν ποῦ θέτει ὁ Σικελιανός, καὶ νὰ ἐρευνηθεῖ ἂν πραγματικὰ ἀποτελοῦσαν τὶς βάσεις τῆς Δελφικῆς πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς Ἡγείας στὴν Ἑλλάδα, οὔτε ὁ ταυτισμὸς ποῦ φαίνεται νὰ τὸν πιστεύει ὁ Σικελιανός, φοβᾶμαι σφαιερὰ, τῆς Δελφικῆς πνευματικῆς ἐπιταγῆς μὲ τὰ Ὀρφικὰ κελεύσματα. Γιατὶ καὶ ἡ Δελφικὴ ἀντίληψη ζωῆς, Κοσμοθεωρία καὶ βιοθεωρία της, ἔξω ἀπὸ κάποιες ἴσως σημαντικὲς, σκόρπιες ὑποδείξεις δὲ μᾶς εἶναι γνωστὴ σ' ὀλόκληρον τὸν κύκλον της. Καὶ ὁ Ὀρφισμὸς ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸν τοῦ μῦθου, σὰν κλειστὴ, μυστικὴ καὶ ἀπαράδεκτη ἀπ' τὴς ἑλληνικῆς πολιτείας θρησκευτικὴ αἵρεση ποῦ ἦταν, τὸ ἴδιο. Θὰ δεχτοῦμε καὶ θὰ κρίνουμε τὴ Δελφικὴ Ἰδέαν σὰν δημιούργημα τοῦ Σικελιανοῦ, βοηθημένου ἀπ' τὴ διάχυτη σ' ὄλη τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Παιδείαν συζυγία θρη-

σκείας καὶ ζωῆς, βάθρο ἀνώτερης πνευματικότητας καὶ ἀπ' τῆ διαίσθησής του, ἰκανὴ νὰ εἰσδύει στὰ ἀδιείσδυτα. Ὡστε τὸ θέμα εἶναι τοῦτο: Οἱ Σικελιανο-Ὀρφικὲς ἀρχές πού ἀναφέραμε, θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμεύουν σὰν ἐντολές ριζικά ἀναμορφωτικές, ὄχι μόνο τῆς ἑλληνικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς παγκόσμιας ζωῆς;

Οἱ Σικελιανικὲς αὐτὲς ἀρχές πού συνοψίζουν πλαστικὰ ἐνέργειες βαθύτατα ἀνθρώπινες δὲν φαίνονται νὰ πηγάζουν ἀπὸ μιὰ σπερματικὴ ἀρχή. Ἀπὸ μιὰ, δηλαδή, βαθύτατη στὸ ἐνδόμυχο εἶναι τοῦ ἀνθρώπου φλογερὴ ζωικὴ ἐστία πού νὰ καθορίζει βιολογικὰ καὶ πνευματικὰ ποιοὶ εἶδος ζωῆς τὰ άτομα καὶ, κατὰ συνολικὴ, ὅπως θάλεγε κι' ἐκεῖνος, τὰ ἔθνη, ἀν ἀκολουθοῦσαν θὰ ἔλυναν τὰ τεράστια προβλήματά τους καὶ θάσμιγαν φιλικὰ. Οἱ Ἀρχές αὐτὲς εἶναι ἐπιγεγόμενα πού ἀναπηδοῦν ἀπὸ μιὰ ρίζα πού μᾶς μένει ἀγνωστὴ. Ἡ ἔλλειψη αὐτῆ ἀναγκάζει τὸ Σικελιανὸ νὰ τὰ παρουσιάζει παρατακτικὰ καὶ ὄχι σφαιρικὰ, δηλαδή, πού νὰ ἐξακτινώνονται ἀπὸ ἓνα βαθύτατο ζωικὸ ἢ μὴ ζωικὸ ἐστὼ κέντρο τους. Καὶ σαφέστερα: πρωταρχικὴ ἀνάγκη γιὰ τὴ δημιουργία φιλοσοφικοῦ συστήματος ἢ θρησκείας ἢ ὁποιασδήποτε θεωρίας τῆς ζωῆς, εἶναι ὁ καθορισμὸς στὸ πνεῦμα τοῦ δημιουργοῦ των μιᾶς βασικῆς ἀρχῆς, ἐνὸς πυρῆνα, πού ἀνάλογα μὲ τὶς «δυνάμεις» περιεχόμενες σ' αὐτὸν ἰδιότητες καὶ ἰκανότητες θὰ ἐξακτινώσει μὲ συνέπεια καὶ ἰσομερῶς τὸν πλήρη καρπὸ, περιεχόμενον κιόλας δυναμικὰ σ' αὐτὸν τὸν πυρῆνα. Οἱ ἀρχές τῆς ἀκτινοβολίας, εὐρυθμίας, ἐσωτερικῆς πειθαρχίας, ἀπλότητος, αὐτονομίας καὶ μνήμης, προσδιορίζουν καταστάσεις διαμορφωμένες ἀπὸ κάποια βαθύτερα αἰτία, πού μπορεῖ νὰ εἶναι διάφορα γιὰ τὴν κάθε μία, ἢ, καὶ τὸ ἴδιο γιὰ ὄλες. Τοῦτο τὸ διαισθάνθηκε ὁ Σικελιανὸς δταν ἔγραφε, πὼς ὄλες αὐτὲς οἱ Ἀρχές, τὰ ἀξιώματα αὐτά, θὰ βοηθοῦσαν τοὺς μωυόμενους νὰ συνθέσουν τὸν πυρῆνα. Ἡ ἔλλειψη τοῦ πυρῆνα, πού, ἢ ὑπαρξὴ του εἶναι βασικώτατη προϋπόθεση, καθιστᾷ ἀδύνατο τὸν κριτικὸν ἔλεγχο τῆς θεωρίας, γιὰτὶ οὐσιαστικὰ θεωρία δὲν ὑπάρχει, ἔξω ἀπὸ σκόρπιες διαπιστώσεις πού ἢ σύζευξή τους σὲ συμπαγὲς ὄλον θὰ παρουσίαζε ἀνομοιότητες καὶ δυσκολίες στὴν προσαρμογή. Ἄς τὰ ἐρευνήσουμε καὶ σταθμίσουμε λοιπὸν τὰ ἀξιώματα αὐτά ὅπως μᾶς προσφέρονται, παρατακτικὰ, γιὰ νὰ δοῦμε οἱ ψυχοπνευματικὲς ἀνάγκες πού ἐκφράζονται ἀπ' αὐτά εἶναι σὲ θέση νὰ γίνουν ρυθμιστρίες τῆς παγκόσμιας ζωῆς; Πιστεύω ὄχι. Κυριώτατα γιὰτὶ θὰ προσκόψουν εὐθὺς ἀμέσως, σὰν ψυχοπνευματικὲς πού εἶναι, σὲ άτομα καὶ ἔθνη διαμορφωμένα ἀπὸ γεωοικονομικὲς ἐπιταγές, ἀπὸ ἱστορικὲς παραδόσεις καὶ ἠθικὴ διαπαιδαγώγησιν διαφορετικὰ τὸ ἓνα ἀπ' τὸ ἄλλο.

Βέβαια, οἱ φυσιολογικὲς ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ ἐνστιχτά του εἶναι κοινὰ στὸ ἀνθρώπινον εἶδος κι ἓνας ρυθμισμὸς τῆς παγκόσμιας ζωῆς πού θ' ἀπέβλεπε στὴν πλήρη ἰκανοποίησή τους ἴσως νὰ γίνονταν ἀμέσως καθολικὰ ἀποδεκτός. Ἀλλὰ τότε θὰ εἴχαμε ρυθμισμὸν καθαρὰ ζωῶδη, «βοσκηματώδη» ὅπως περιφρονητικὰ κι ὁ Σικελιανὸς τὸν ἀποκαλεῖ. Τ' ἀξιώματα πού ἐδῶ ἐλέγχονται, τείνουν πρὸς ἓνα, ἀνώτερο πνευματικὸ ρυθμισμὸ, ὕψιστο καρπὸ καὶ τελείωση τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους. Μὲ τὴν Ἀκτινοβολία πού θέτει, ὡς πανανθρώπεια πρώτη κατὰ σειρά, ἀρετὴ ὁ Σικελιανὸς, τί πρόκειται νὰ μεταγγισθεῖ ἀπὸ ἀνθρώπο σὲ ἀνθρώπο; Εἶναι μήπως ἡ χριστιανικὴ Ἀγάπη πού πηγάζει ἀπὸ τόσο διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς πηγές, καὶ οὔτε στὴν Ἀνατολή, οὔτε στὴ Δύση πέτυχε ποτὲ τὴν ἀρτία πάγκοινη ἐφαρμογῆς; Ἡ εἶναι ἡ ἀτομικὴ τοῦ καθενὸς ζωικὴ ἀκτινοβολία, μήτρα τῆς ἀναρχίας, δταν λείπει ἢ ὁποια στερητικὴ τῆς λευτερίας βία; Μὰ καὶ ἡ Ἀρχὴ τῆς Εὐρυθμίας θὲ νάβρισκε πολλὰ ἐμπόδια. Ἡ μεταβίβαση ζωντανῶν θελήσεων καὶ ρυθμῶν τῆς ἀνθρωπότητας γιὰ νὰ ὑπάρξουν πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν, νὰ γίνουν βιώματα καὶ ὕστερα ν' ἀρχίσει ἡ μεταβίβαση. Μιὰ ζωντανὴ θέληση τί σημαίνει ἀν δὲν καθορίζεται φυσιολογικὰ, ψυχικὰ πνευματικὰ! Ποιὰ θὰ εἶναι, ἡ πνευματικὴ συγκρότηση τοῦ ἀτόμου καὶ οἱ ζωικὲς ἐπιταγές ἢ καὶ κοινωνικὲς, κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες θὰ πειθαρχήσει; Ἡ σωτηρία τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν λαῶν ἀπὸ τὶς ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς τυραννίες, μὲ ἡρωϊσμὸ καὶ μόχθο, καὶ τὸ κέρδισμα ὀργανικῆς ἰσόρροπης γαλήνης σὰν, ἀρετὴ τρομερὰ δύσκολη καὶ ἀνεπίτευκτη, μόνον ἀπ' τοὺς Ἕλληνες ἔγινε συνειδητὴ καὶ πραγματοποιήθηκε, βασισμένη σὲ τελείως πνευματικὰ βάθρα πού ἡ ἰδιότυπη θεώρηση τῆς ζωῆς τους προμήθεψε. Ἄλλοι λαοὶ δύσκολο καὶ μᾶλλον ἀδύνατο νὰ τὴν πραγματοποιήσουν ἀπὸ ἔλλειψη προϋποθέσεων. Ἡ παραμονὴ ἐλεύτερου καὶ ἀνέφελου τοῦ πνεύματός μας στὰ νόμιμα ὄριά του, ἔξω ἀπὸ τυπικὰ πλαίσια, πού σημαίνει ἔξω ἀπὸ κάθε δογματισμὸ, αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀπλότητος, ὅπως τὴν ὀνομάζει, προϋποθέτει συγκρότηση ὀλόκληρης σοφῆ καὶ ἐπιδέξια συνθεμένης βιοθεωρίας, ἀλλοιῶς εἶναι ἀστήριχτη. Ἡ ψυχικὴ αὐτονομία τοῦ ἀτόμου συνδυασμένη μὲ τὴ γνώση τῆς κοινωνικότητος της, δὲν ξαίρω πὼς θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξει, δταν δὲν γνωρίζουμε οὔτε τὸ κοινωνικὸ σύστημα πού θὰ τὴν ἐπέτρεπε, οὔτε τὶς συνέπειες πού θὰ εἶχε αὐτὴ ἡ αὐτονομία σὰν θὰ ἐπέστρεφε νὰ ἀντεπερᾶσει αὐτὸ τὸ σύστημα. Ἴσως ὁ Σικελιανὸς, καθὼς ἀσαφῶς συνάγεται ἀπὸ τὴν τελευταία του Ἀρχὴ τῆς Μνήμης τῶν ἀπρόσωπων Ἀρχῶν, δὲν θέλησε νὰ τὶς ἐρμηνεύσει

σαφέστερα, βασιζοντάς τες σὲ ἀδρά, ὄρα-
τὰ καὶ κατανοητὰ θεμέλια, γιὰ νὰ κρατή-
σει γύρω τους κάποιο μυστήριο. Ἡ ἴσως,
γιὰ νὰ ἐξαναγκάσει τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀ-
τονήσουν, μὲ ἀγνωστὴ σὲ μᾶς μέθοδο, τὸ
πανανθρώπινο ἔνστιχτο πλαστικοποίησης
τῶν νοημάτων, ποὺ μόνον ἔτσι γίνονται
κατανοητά. Οἱ Ἕλληνες εἶχαν φτάσει στὴν
ἐντέλεια αὐτὸ τὸ ἔνστιχτο. Γιατί, δὲ μπο-
ρεῖ νὰ νοηθεῖ μνήμη καὶ σύνθεση μέσα
στὴ μνήμη ἀπρόσωπων πνευματικῶν ἐντο-
λῶν, ποὺ θάχαναν ἔτσι τὰ περιγράμματά
τους, ποὺ εἶναι ἓνα εἶδος ἀπεικόνισης.
Κάτι ποὺ σ' ὄλο τὸν πλανήτη ἐπιχείρησαν,
μὲ φοβερὲς γιὰ τὴν ἀνθρώπινη καλλιέρ-
γεια, συνέπειες, μόνον οἱ Σημίτες.

Θὰ ἦταν μήπως περσότερο καὶ καλλι-
τερα παρασκευασμένοι οἱ ΝεοἝλληνες ν'
ἀποδεχτοῦν τίς πλάκες αὐτὲς μὲ τίς Σι-
κελιανικὲς ἐντολές; Ἴσως, θάλεγα, εὐκο-
λώτερα καὶ μὲ μεγαλειότερη κατανόηση
ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο λαό. Μ' ἓναν ὁ-
μῶς ὄρο: τὴν ἀπαραίτητη ἀνάδειξη τοῦ
πυρῆνα ποὺ συγκρατεῖ, ὀρίζει καὶ δημιουρ-
γήσει τίς Σικελιανικὲς Ἀρχές. Ὀλόκληρη
ἡ προηγούμενη ποιητικὴ καὶ στοχαστικὴ
τοῦ ἐργασίᾳ, οἱ βαθύτατές του γνώσεις
τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ μας καὶ πρὸ πάν-
των ἡ ζωικὴ του πληρότητα, θαυμάσια
ἐκφρασμένη μὲ πρωτόφαντη ὁρμὴ εἶναι
τὰ πλούσια ἐχέγγυα ποὺ μᾶς βεβαιώνουν
γιὰ τὴν ὑπαρξὴ πυρῆνα, αὐτῆς τῆς πολυ-
πόθητης σπερματικῆς ἀρχῆς. Ἡ ἀποκάλυ-
ψή τους θὰ μᾶς ἔδινε τὴν ἐπιθυμητὴ σύν-
θεση τῶν Νεοελληνικῶν ζωπύρων, βάση
ἀδιάσειστη καινούργιου γνήσιου πολιτι-
σμοῦ μας. Ἄν ψάχναμε γιὰ τὸν πυρῆνα
λοιπὸν αὐτὸν στὸ Δελφικὸ ἱερὸ ἢ στὸν
Ὀρφισμό, ποὺ δὲν ταῦτίστικαν, παρ' ὅσα
λέει ὁ Σικελιανὸς ποτέ; Ἡ Ἀπολλώνια
Δελφικὴ θρησκεία, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ τὸ
Ἱερατεῖο τῆς θέλησε νὰ τὴν ὑψώσει σὲ
μόνη καθοδηγήτρια τῶν Ἑλλήνων, βρέθηκε
στὴν ἀνάγκη, περνώντας σὲ δεύτερη θέση
τὸν περιορισμένο στὸ φόνο τοῦ Πύθωνα
τοπικὸ μῦθο τῆς, νὰ ἐπιχειρήσει τὴν τρο-
ποποίηση τοῦ γενικοῦ πανάρχαιου ἑλλη-
νικοῦ Μύθου, ποὺ ἦταν ἡ πλαστικὴ, μὲ τίς
πράξεις τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν, ἔκφραση
τοῦ αἰώνιου «γίνεσθαι». Στὴ Δελφικὴ
τροποποίηση αὐτοῦ τοῦ καθολικοῦ μύθου
μὲ τὴν «Διὸς βασιλεία» σταματᾷ τὸ «γί-
νεσθαι» ἀναγνωρίζοντας ὡς αἰώνια καὶ
ἀκατάλυτη τὴ Βασιλεία τοῦ Διὸς. Αὐτὸ
σημαίνει ὁ Ἐνοθεϊσμός ποὺ ἀναφέρει ὁ
Σικελιανός. Ἄλλ' ἡ φαινομενικὰ ἀπλὴ
τροποποίηση θὰ προκαλέσει τεράστιες συ-
νέπειες πάνω στὴ ζωὴ καὶ στὸ στοχασμὸ
τῶν Ἑλλήνων. Θὰ τοὺς ἀπειλήσει μὲ τὴν
ἐπιβολὴ θρησκευτικοῦ δόγματος ποὺ γιὰ
νὰ τὸ ἀποφύγουν θὰ προστρέξουν στὴ
βοήθεια κάποιου ἄλλου θεοῦ, τοῦ Διόνυ-
σου. Τὸ Δελφικὸ δόγμα, μ' ὄλη τὴ λαμ-
πρότητά του, ὁδηγοῦσε πρὸς κάποιαν ἀν-

τιζωικὴ ἀντίληψη, ποὺ ἡ ὀριστικὴ ἐπιβο-
λὴ τῆς θὰ ξεστράτιζε ἀπ' τὴ θαυμάσια πε-
ριοχὴ τοῦ Ζωϊομοῦ, ρίζα τῆς ἀνθίσης
τους, τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων.

Σὲ ἰδιαίτερη, ἀδημοσίευτη, μελέτη μου
μὲ τίτλο «Διόνυσος ὁ Θυμελικός», ἐ-
ξηγεῖται ἡ τροποποίηση τοῦ γενικοῦ Μύ-
θου ἀπ' τὸ Δελφικὸν Ἱερατεῖο, ποὺ κατά-
ληξε στὴ δημιουργία τοῦ Δελφικοῦ δόγ-
ματος. Ἡ ὑπαρξὴ ὁμῶς δόγματος, ἀπο-
κλείει τὴν μέσα σ' αὐτὸ ἀναζήτησι τοῦ
πυρῆνα ποὺ ἐξακτίνωσε τίς Σικελιανικὲς,
ἔδω ἐρευνούμενες Ἀρχές. Ὅλες αὐτὲς
δείχνουν νὰ ἐκπορεύονται ἀπὸ πνευματικὴ
ρίζα ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ φαν-
ταστικὰ ἐχθρική πρὸς κάθε δογματισμό.

Μήπως θάπρεπε καλλίτερα νὰ στρα-
φοῦμε πρὸς τὴν Ὀρφικὴ παράδοση τοῦ ὁ
Σικελιανὸς τὴν συνδέει μὲ τὸ Δελφισμό,
ὡς ὑστατὴ ἐλπίδα ἀποκάλυψης τοῦ ἀνα-
ζητούμενου πυρῆνα; Εἶπαμε ὅτι ὁ Ὀρφι-
σμός, σὰ μυστικὴ λατρεία ποὺ ἦταν, μὴ
ἀναγνωρισμένη ἀπ' τίς ἑλληνικὲς Πολιτεῖ-
ες, ἔστω καὶ ἂν ἡ διδασκαλία του ἐπηρέ-
ασε τὰ διάφορα Ἱερά καὶ περσότερο τοὺς
μυημένους στὰ Μυστήρια του, δὲν κατόρ-
θωσε ποτὲ νὰ τροποποιήσει τὴν ἑλληνικὴ
θρησκεία, τυπώνοντας καθολικὰ τὴ σφρα-
γίδα του πάνω στοὺς Ἕλληνες.

Οἱ μυστικιστικὲς θρησκείες στὴν Ἑλ-
λάδα σημείωναν ὄργασμὸ πολὺ πρὶν ἀπ'
τὸν Ὀμηρο. Ὁ ἀποκλεισμός τους ἀπ' τὰ
Ὀμηρικὰ Ἐπη καὶ ἡ δημιουργία μιᾶς νέας
ἀντίληψης ζωῆς, τῆς Ὀμηρικῆς, τόσο ζη-
λότυπα κρατημένης καὶ δοξαζόμενης ἀπὸ
ὄλοκληρὴ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία, ὡς τὸ
κυριώτατο ὄπλο τοῦ Ἑλληνα ἐναντίον
τῶν ἀνατολίτικων ἐπιδρομῶν τοῦ Μυστι-
κισμοῦ, στάθηκε τὸ ἀξιοθαύμαστο ἔργο
τοῦ Ὀμήρου. Καὶ ἡ θεωρία ποὺ διακήρυξε,
βασισμένη σὲ κάποια ἀδρά θεμέλια, ὅτι
τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη δὲν ἐγράφηκαν ἀπὸ ἓνα
ποιητὴ, ἀλλὰ εἶναι λαϊκὰ τραγούδια τῶν
Ἑλλήνων, ἴσως ν' ἀξίζει μεγάλη προσοχή,
ἂν θυμηθοῦμε τὰ Νεοελληνικὰ δημοτικὰ
τραγούδια καὶ τὰ συγκρίνουμε. Κι' ἀπ' αὐ-
τὰ βγαίνει ἡ Δημοτικὴ ἀντίληψη ζωῆς ὀρ-
θωμένη μὲ ἀνυπέβλητο σφρίγος κατέ-
ναντι τοῦ Ἀνατολίτικου Μυστικισμοῦ. Ὁ
Ὀρφισμός, λοιπὸν, ποὺ εἶναι μιὰ ἀναβίωση
τοῦ Μυστικισμοῦ, στίς κύριες γραμμὲς του
διδάσκει: τὸ δυῖσμό, τὴν ἐπίγνωσι τῆς
ἀμαρτίας, τὴν ἀνάγκη τοῦ καθαρμοῦ καὶ
τῆς ἀπολύτρωσης, τὴν περιφρόνησι τοῦ
σώματος καὶ τὴν ἐξύψωσι τῆς ψυχῆς, τὸν
ἀσκητισμό, διδάγματα καθαρῶς ἀντιζωικά
καὶ γι' αὐτὸ ἐπικίνδυνα στὸν ἰσορροπο
Ζωϊσμὸ τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν πιστεύω ὅτι θὰ μπορούσε νὰ βρι-
σκεται τὸ σπέρμα ποὺ ξεπέταξε τίς Σικε-
λιανικὲς Ἀρχές μέσα στὴν Ὀρφικὴ μήτρα.
Στὸν ἀντιζωικὸ δογματισμὸ του δὲ θάταν
δυνατὸν νὰ βρεῖ θέση, νὰ ποῦμε, ἡ Ἀρχὴ
τῆς Πειθαρχίας, ποὺ ἀναβλύζει ἀπὸ τὰ

ἔγκατα τοῦ ἀτόμου, γιά νά τό σώσει ἀπ' τίς μέσα κι' ἔξω τυραννίες, ἀντιμετωπίζοντάς τες ἡρωϊκῶς, γιά νά φτάσει στό κορύφωμα τῆς ἐνεργητικῆς ἰσορροπίας γαλήνης! Κατάσταση πού εἶναι τό κορύφωμα τοῦ Ζωϊσμοῦ. Ἀλλά καί οἱ ἄλλες Ἀρχές στά ἴδια μᾶς ὁδηγοῦν συμπεράσματα σάν τίς προσβλέψουμε μ' αὐτό τό πρίσμα.

Ἡ ἀποδειγμένη πιά, θαρρῶ, Ἐλλειψη πυρῆνα εἶναι ἡ κυριώτερη αἰτία πού οἱ Σικελιανικές Ἀρχές δέν μποροῦν νά πάρουν τή σφαιρική διατύπωση, ὅπως τήν ἀποζητοῦσε. Ἀπλώνουν πάνω τους μεγάλη ἀσάφεια. Προσφέρονται σ' εὐκολες παρερμηνεῖες. Ἀφήνουν περάσματα νά διαβούν οἱ κάθε λογῆς βιοθεωρίες πού ἀντί νά τίς τονώνουν καί τοὺς δίνουν παγκοσμιότητα, τίς καθιστοῦν ὑποπτες «στ' ἀγρυπνια πνεύματα πού μέ ἀγωνία ἀναζητοῦν μιὰ νέα ρύθμιση τῆς Ζωῆς».

Ἡ σπουδαιότερη πνευματική κίνηση πού ἡ Νέα Ἑλλάδα παρουσίασε, χάρη στό Σικελιανικό ζεῦγος, μέ τίς Δελφικές Ἐορτές, ἔξω ἀπό ἕνα σημαντικό ἀπόκτημα, τήν προσπάθεια ἀναβίωσης τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, κατά τό γνησιώτερο, ὅσο τό δυνατόν, τρόπο καί τόν ἀντίλαλό της στή συνεχιζόμενη ἀπό τό Θυμελικό θίασο εἰκοσάχρονη προσπάθεια καθῶς καί στίς ἄλλες εὐρωπαϊκές Χῶρες, μέ τοὺς φοιτητές τῆς Σορβόνης καί τίς Δελφιάδες πού ἰδρύθηκαν ἀπ' τό Λαυχάουζεν, δέν κατόρθωσε νά προκαλέσει τήν πλατύτατη Ἀναγεννη-

τική ἀναρρίπιση τῶν πνευμάτων καί τήν καθοδήγησή τους πρὸς ἀναρύθμιση τῆς καθολικῆς ζωῆς. Καί τοῦτο, γιὰ τῆς ἔλειπε κάτι τό πολὺ βασικό. Ἡ στερεὴ σύνθεση σέ ὄλον τῶν νεοελληνικῶν ζωπύρων. Ἐλλειψη πού ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει ἐξ αἰτίας τοῦ χάους πού προκαλεῖ ἡ συνυπαρξη πλάι στό Ζωϊσμό μας τῆς Δυτικῆς βιοθεωρίας. Μά τό πέρασμα τοῦ Σικελιανοῦ ἀπ' τό πνεῦμα καί τῆ ζωῆ μας πῶσα πλούτη δέ μᾶς ἀφήσε! Τό ποιητικό του ἔργο, μέ τήν ἀνανέωση τῆς ποιητικῆς γλώσσας, τήν ἀνώτερη ὕψης πνευματικῆ του ποιότητα, τόν ἐκπληκτικό ζωϊσμό του, τῆ θαυμάσια ποιητικῆ ἀπόδοση τοῦ συμφασμοῦ του μέ τῆ ζωσα μητέρα γῆ μας, θά μείνει σάν ἡ γνησιώτερη ἔκφραση τῶν ἑλληνικῶν ζωπύρων. Ἡ ἀναπόφευκτη ἀδυναμία του νά ὀργανώσει σέ πλήρη καί σφαιρική ὁλότητα τό νεοελληνικό Ζωϊσμό, ἀδυναμία πού καί ὁ Πλήθωνας Γεμιστός δέν μπόρεσε νά ὑπερικήσει, δέ μειώνει διόλου τήν μέγιστή του ἀξία ὡς Φωτιστή. Στά ἔργα του πού πραγματεύεται ἀναγεννητικά τῆς χώρας μας θέματα, ὑπάρχει ἕνα τεράστιο ὄλικό πού φωτίζει πάμπολλες πτυχές τῆς ἐσωτερικώτερης καί γνησιώτερης ψυχῆς τῶν Ἑλλήνων. Εἶδε καθαρά τίς ἀντιθέσεις τοῦ Δυτισμοῦ πρὸς τόν Ζωϊσμό μας. Καί ἐπιβεβαίωσε κατά τό φωτεινότερο τρόπο, πού μόνο μέ τήν λαμπρότητα τοῦ Δημοτικοῦ μας κύκλου μπορεῖ νά συγκριθεῖ, τήν ἀνωτερότητα τῆς ἑλληνικῆς ἀντίληψης ζωῆς.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Οἱ ἀλλεπάλληλες ἀποτυχίες τῶσων Φωτιστῶν νά συλλάβουν τόν πυρῆνα πού συγκρατεῖ καί παράγει ἐξακολουθητικά, ὀλόκληρες χιλιετηρίδες, τό Ζωϊσμό μας, ξαναφέρνουν ὕστερ' ἀπό τριάντα χρόνια, γεμάτα μέ τραγικῆς ἐμπειρίας, τήν ἀνάγκη, τονισμένη μέ ἀπόγνωση ἀπ' τό «Δελτίο» τῆς δημιουργίας «Πνευματικῆς Ἐστίας». Σ' αὐτό τό τρίτο τοῦ αἰῶνα, μέ τίς ἀπανωτές ἐξάρσεις σέ πανύψηλες ζωϊκές κορφές πού τίς ἀκολουθοῦν βαθύτατες πτώσεις τοῦ λαοῦ μας, ἔγινε ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη σοβαρῆς ἔρευνας τοῦ ἑαυτοῦ μας, γιά νά καθοριστοῦν οἱ αἰτίες τῆς ἀδυναμίας, νά σταθοῦμε κάπου στερεά καί νά δημιουργήσουμε. Δέν ἔλειψαν, βέβαια, οἱ ἀτομικές προσπάθειες σέ πολλοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς μας. Ἀλλά δέν μποροῦν, σκόρπιες καθῶς εἶναι καί ἀγνωστες συχνά μεταξὺ τους, ν' ἀλληλοβοηθηθοῦν, νά συμπληρώσουν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη καί ν' ἀποτελέσουν ἕνα ὁμοιογενές καί σχετικὰ πλήρες ἀναγεννητικό κίνημα. Ἡ σύσταση Πνευματικῆς Ἐστίας ἀπὸ κείνους πού εἶναι ἐτοιμασμένοι, τώρα πιά, πνευματικά

ν' ἀναζητήσουν γόνιμα τοὺς τρόπους ἀρμονισμοῦ τῶν ζωπύρων μας, θά σημαίνει τήν ἀποφασιστική, γιά πρώτη φορά, τροπή τῆς Ἑλλάδας πρὸς τήν Ἀναγέννησή της. Ὁ καιρὸς μᾶς βιάζει. Κάποια καινούργια ἔξαρση πού θά τὴν διαδέχονταν νέα πτώση, ἢ, καί μιὰ ἀνεπάντεχη συμφορά πού θά ἔδινε τὴν εὐκαιρία στίς διαλυτικές δυνάμεις πού караδοκοῦν τόν ἀφανισμό μας, νά μᾶς ἐξουθενώσουν σ' ἀφυλή, μιὰ γιά πάντα, ἴσως νά μᾶς ἐσβυεν ὀριστικά. Ἡ πίστη στίς ἀκατάλυτες καί πάντα νικηφόρες δυνάμεις μας, ἀν δέ βασιστεῖ σέ ἀδρά, συνειδητὰ θεμέλια, ὑπάρχει κίνδυνος νά ἐξανεμισθεῖ μέσα στή θύελλα τοῦ πνευματικοῦ χάους πού δέρνει τόν πλανήτη.

Ἀφοῦ οἱ σκόρπιες καί ἀπομονωμένες ἀτομικές προσπάθειες ὑπάρχουν, καί ἀναφέρω μερικές, ὁμάδα Κοινοτιστῶν (Κώστας Καραβίδας κλπ.), ὁμάδα Δημοσθ. Δανιηλίδη, Πικιώνης, στήν Ἀρχιτεκτονική, Σπύρος Βασιλείου καί ἄλλοι στή Ζωγραφική, Ἰωσήφ Γκρέκας, Γ. Κωστάκης, Νύσης Γιατρᾶς στή Μουσική, Ἀγγελικὴ Χατζημιχά-

λη, Ἀθηνᾶ Ταρσοῦλη, Νίκη Πέρδικα, στή Λαϊκὴ Τέχνη, γιὰ τὴν νὰ μὴν ἀποτελέσουν τὸν πυρῆνα μιᾶς Ἐστίας Ἑλληνικοῦ Ζωϊσμοῦ ποῦ θὰ θέσει τὶς στερεῆς βάσεις, μ' ἔρευνα καὶ μαθηματικὴ σαφήνεια τῆς ἀναζήτησης τοῦ τρόπου ἁρμονισμοῦ τῶν ζωπύρων μας;

Δὲν πρόκειται, βέβαια, γιὰ σύσταση Ὄργανισμοῦ ποῦ θὰ ζητήσει προικοδοτή-

ση ἀπ' τὸ Κράτος! Αὐτά, εἶναι γιὰ κείνους ποῦ δὲν ἔχουν θέση σὲ τέτιες ἔνθερμες καὶ ζωντανὲς προσπάθειες, τοὺς ἀπονεκρωτέες.

Ἄς θεωρηθεῖ ὁ μικρὸς τοῦτος ἐπίλογος, ποῦ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴ σκιά τῶν γενναίων καὶ μαρτυρικῶν ἀναγεννητικῶν προσπαθειῶν, σὰ μιὰ ἔκκληση.

ΛΙΝΟΣ ΚΑΡΖΗΣ

ΤΑΣΧΟΥ

ἘΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ..